

Academia Bârlădeană

Anul XXI, **1 (54)**, Trim. I, 2014

Revistă editată de Societatea literar-culturală *Academia Bârlădeană*
Președinte de onoare: C. D. Zeletin ● Președinte: Elena Monu

Academia Bârlădeană se pregătește de centenar !

TEODOR OANĂ

Crochiu de primăvară

Iubite prun, iubite zarzăr
Și tu cireș, și tu smochin,
Mă-mpovărați cu dor de ducă
Ucigător ca un venin,

Dar sunt aproape de pridvorul
Umbrit de nucul de la poartă,
De glasul păsărilor care
Împart cu mine-aceeași soartă.

Cu zborul lor mă fascinează
Când urcă treptele luminii,
Lăsând pădurea să aștepte,
Sfidând și smârcuri și ciulinii.

Și parcă cerului dând roată
Mi-arată calea de urmat
Și gândul le-nsoțește-ndată
Mai hotărât, mai motivat.

Mă tot apasă însă teama
De-nfricoșata noapte oarbă,
Care în clipe de neliniști
Ar vrea cu totul să mă piardă,

Dar prunii, zarzărul mă cheamă
Când trandafirii dau în floare
Și toate pentru mine-acuma
Sunt ca o binecuvântare.

DIN CUPRINS

Cătălin-Andrei TEODORU: <i>Gheorghe Roșca Codreanu - Comandir de roată în Miliția Pământească</i>	3
Ion N. OPREA: <i>G. Tutoveanu în „Corespondență Fălticeneană”</i>	5
Mircea COLOȘENCO: <i>Vasile Alecsandri - în context muzeal și de for public</i>	7
Costin CLIT: <i>Din trecutul Francmasoneriei bârlădene (III)</i>	9
Gheorghe CLAPA: <i>Școala gimnazială „G. Tutoveanu”</i>	11
Marian ROTARU: <i>Geografia imaginară</i>	12
Tatiana BRADU: <i>Influența climei asupra economiei Colinelor Tutovei</i>	15
Vasile CHELARU: <i>Când pasiunea devine profesie</i>	17
Gheorghe POSTELNICU: <i>Tânărul Veronel</i>	19
Teodor OANCĂ: <i>Îndrumare și control</i>	21
Ștefan EPURE: <i>Cu România în bocanci</i>	22
Petruța CHIRIAC: <i>Direcții noi sau cantonarea în consecințele celor vechi?</i>	23
Lucrețius Vladimir STAN: <i>Dicționar de simboluri</i>	24
Emil NEAGU: <i>Dinicu Golescu, cărturar pro-european</i>	26
Mioara POPA: <i>Claudia Matei: Călinescu și Italia</i>	27
Elena POPOIU ; C.D. ZELETIN: <i>Elena Monu: Familia Kostaki. Studii, memorii, documente</i>	29

DIN VIAȚA ACADEMIEI

Sâmbătă 14 decembrie 2013, ora 11, la sediul Societății, s-a desfășurat reuniunea de sfârșit de an. Programul a cuprins lansarea volumului *Familia Kostaki. Studii, memorii, documente* și a revistei „Academia Bârlădeană”, nr. 4 (53)/2013. Cartea de istorie a profesoarei Elenei Monu reia cercetarea genealogică a mării familii boierești Kostaki, veche de patru secole, care a jucat un rol însemnat în viața socială, politică, culturală și spirituală din Moldova veacurilor XVII-XIX. Este important de menționat că personalități aparținând

acestei familii, precum Veniamin Costaki, Manolache Costaki Epureanu, Lupu. C. Costaki, Grigore Gafencu, s-au impus prin faptele și opera lor în istoria națională. Au venit cu informații și aprecieri despre carte și autoare profesorii Elena Popoiu, Roxana Galan și Gheorghe Gherghie, după care Elena Monu a evidențiat rolul Costăcheștilor în istoria românilor. Au intervenit, de asemenea, ing. Radu Renga, prefectul județului Vaslui și ing. Constantin Constantinescu, primarul municipiului Bârlad. Prof. Mădița Coloșenco a prezentat publicului nr. 4 al revistei „Academia Bârlădeană”, ultimul din 2013.

Vineri, 24 ianuarie 2014, ora 17, la sediul Academiei Bârlădene, membrii și simpatizanții Societății au omagiat personalitățile, îndeosebi bârlădene, care au făcut Unirea Principatelor. Prof. Elena Monu a anunțat proiectele editoriale ale Societății pentru anul 2014, insistând pe volumul *V. I. Popa, portrete și caricaturi*, al cărui autor va fi Cătălin Teodoru, în colaborare cu C. D. Zeletin, inițiator și având o contribuție de seamă în conceperea și elaborarea lucrării.

În perioada **14-15 februarie 2014**, domnul Stan Lucrețius Vladimir, profesor la Școala „V. I. Popa”, a participat la ediția a II-a a Simpozionului internațional *Grigore Vieru - poet al sufletului românesc*, organizat de Liceul Sportiv la Botoșani și a obținut locul II la secțiunea „Colocviu didactic”, cu medalionul literar *Grigore Vieru - apostol tribun al deșteptării naționale*.

- continuare în pagina 31 -

CĂTĂLIN-ANDREI TEODORU

GHEORGHE ROȘCA CODREANU - COMANDIR DE ROATĂ ÎN MILIȚIA PĂMÂNTEASCĂ

„Formarea unei armate naționale în 1830, cunoscută sub numele de miliție pamântească, s-a bazat pe recrutarea prin conșcripție (înscrisiere) și înrolări de bună voie: toți boierii mari și mici, care au acceptat să-și radă bărbile și să renunțe la costumul fanariot pentru uniforma militară, erau încadrați cu grade echivalente cu rangurile avute în arhondologia țării (Regulamentul Ostășesc pentru miliția pământescă a printipatului Valahiei, cap.IX.)

În Moldova, conform proclamației generalului Kiseleff din 14 aprilie 1830 către oșteasca Adunare a Principatului Moldovei cu privire la organizarea miliției, aceasta era formată din două batalioane infanterie și două escadroane cavalerie, numite: „jandarmeria pământului pentru carantinuri pe Dunare și pentru trebuințele politicești din lăuntru, însemnându-se domnul Hatman, șeful acestei oștiri,.. La 14 septembrie 1830 oastea moldovenească putea fi văzută pentru prima dată pe străzile Iașului.”¹

„Gheorghie Codreanu era unul din cei întâi nobili ce se înscrisă în miliție, în care la 7 Oct. 1830 au înțratu ca comandantu a companiei a II-a, și apoi acei a IV-a de infanterie, în care cu zelu și vrednicie au stătutu spre mulțămirea șefilor și iubirea soldaților, până la reforma miliției într'unu batalion și un escadron. Aflândușă apoi din nesănătate peste complet, deplin împuternicitul Prezident (Contele) Kiseleff, prin ordin de zi iau încuviințat demisia la 1 Noembrie 1832, precum adeverează atestatul Colonelului (de atunce) Costachi.”²

„Înștiințări din lăuntru oștii

Numile din nou decretuiților ofițeri întrați ăn slujba miliției pământesci.

D. Aga Lascarachi Bogdan decretuit Colonel și comandiriu polcului de infanterie.

Telemah Lazu decretuit Maior unui escadron de infanterie. Gheorghie Codreanu decretuit căpitan comandir de roată. Costachi Crupenschi decretuit praporcic de pedestrime.

D.D. Doctorul Cihac și Libo îndatoriți doftori de Batalion.”³

În perioada când studia la „clasa zugravitului” de la Gimnaziul Vasilian din Iași, pictorul Gheorghe Lemeni (1815-1848), nepotul episcopului Melchisedec, a făcut portretul lui Gheorghe Roșca-Codreanu, în uniformă de căpitan al Miliției moldovenești, tablou aflat la Muzeul Vasile Pârvan din Bârlad.

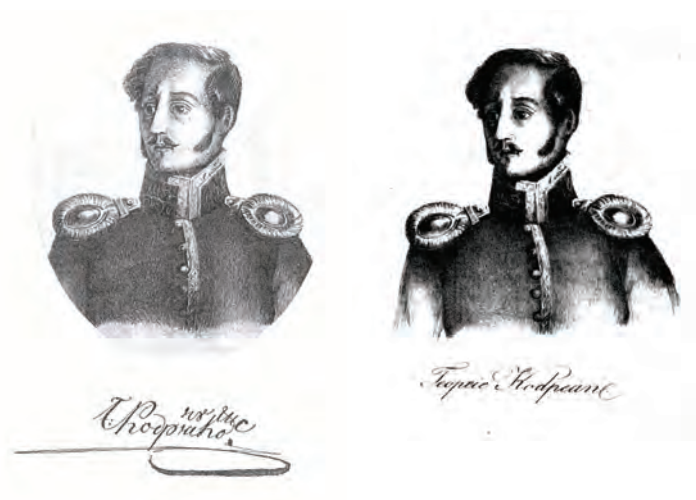
Un alt portret în uniforma miliției pământesci a lui Gheorghe Roșca-Codreanu îl găsim în cartea lui Iacov Antonovici, Gheorghie și Neculai Roșca-Codrianu Fondatorii Liceului și Școlii-Profesionale de Fete Din Bârlad, Tipografia George V. Munteanu, Bârlad, 1908, preluat din articolul lui Gheorghe Asachi, Codreanu publicat în Calendarul românilor pe anul 1849, VIII, 1849, p. 8.

Această reprezentare este folosită și pe medalia scoasă de Fundația Culturală Dr. C. Teodorescu cu ocazia împlinirii a 150 de ani de la înființarea Colegiului Național Gheorghe Roșca-Codreanu, medalie dedicată umanistului, patriotului și marelui filantrop român Gheorghe Roșca-Codreanu, fondatorul colegiului național ce îi poartă cu recunoștință numele.

1 Cultura, 203, 11 decembrie 2008, Irina Spirescu, Costumul militar din Principate între 1830 și 1866.

2 Calendarul românilor pe anul 1849, VIII, 1849, Gh. Asachi, Codreanu, p. 11.

3 Albina românească, Gazetă politico administrativă literală, No. 78, Eșii, 9 Octombrie 1830, Înștiințări din lăuntru oștii, p.1.

O altă reprezentare din anul 1868 a lui *Gheorghe Roșca-Codreanu* este cea a lui *Theodor V. Gățulescu*, profesor la *Liceul Gheorghe Roșca-Codreanu* din Bârlad. Tabloul se află în aula *Colegiul Național Gheorghe Roșca-Codreanu* din Bârlad.

La *Colegiul Național Gheorghe Roșca Codreanu* mai există două busturi ale marelui filantrop executate de sculptorul vasluian *Gheorghe Alupoaiiei*, unul în ciment alb realizat în 1971 și unul în bronz realizat în 1996.

A mai existat o statuie executată de sculptorul *Mihai Onofrei*, inaugurată în noiembrie 1940, în partea de nord-vest a clădirii liceului, care din păcate a fost distrusă în anul 1951 de către comuniști.

ION N. OPREA

G. TUTOVEANU ÎN „CORESPONDENȚĂ FĂLTICENEANĂ”

„Parcă a fost ieri, dar au trecut de atunci 50 de ani. La 20 august 1957 presa centrală din România consemna înmormântarea lui G. Tutoveanu...”

La Bârlad, ziarul „Steagul roșu” de la 18 la 22 august s-a ocupat de toate, dar n-a scris nimic despre George Tutoveanu.

De abia la 26 octombrie 1957, într-o sâmbătă, a sosit la Bârlad „comanda specială” – Liber de la Iași – sediul comitetului regional al PCR – și ziarul „Steagul roșu” a publicat poeziile „Vouă, celor tineri” și „Strămoșii” de G. Tutoveanu, iar în chenar negru „G. Tutoveanu” de Constantin Ciopraga, un documentar preluat din „Iașul literar” nr.9/1957”. Scriam în eseu „George Tutoveanu-comemorare”, publicat în volumul „Personalități moldave”, Editura PIM, Iași, 2008, pp.89-99”.

„...Zilele acestea am avut vizita unui domn Tutoveanu, fiul scriitorului. După câte știu, poetul Tutoveanu și-a început cariera de institutor la Folticeni. Voi la Galerie ce material aveți în legătură cu el? Eu l-am cunoscut foarte bine și poate aș mai căpăta câte ceva. În plus vă pot da și eu câteva amintiri în legătură cu el. Aștept un răspuns de la voi ca să văd pe urmă ce mai pot căpăta...”

Cu un P.S.: „Nu mă face să aștept mult un răspuns!”, scria din București, la 10 februarie 1975, Mircea V. Pienescu (n. 15 ianuarie 1899, Vatra-Dornei –m. 1 octombrie 1976, București), cu studii și la Gimnaziul din Fălticeni, profesor univ. dr., economist, ziarist, publicist, scriitor, traducător, nepot al pictorului fălticenean Ștefan Pavelescu, într-o

scrisoare către Eugen Dimitriu, realizatorul Galeriei oamenilor de seamă din Fălticeni, autorul a două volume, circa 1500 de pagini, „Correspondență Fălticeneană”, Editura PIM, Iași, 2013, când devenea nonagenar.

„În urma tratativelor pe care le-am purtat cu familia Pienescu, aceasta a donat Galeriei oamenilor de seamă peste 300 de documente valoroase (manuscrite de romane, scrisori etc.), ce atestă prodigioasa activitate literară și de publicist a profesorului Mircea V. Pienescu”, explică autorul celor două volume de corespondență într-o notiță de la subsolul volumului I, p. 163.

Nu rezultă dacă primitorul scrisorii a răspuns întrebărilor puse, dar tot într-o notă de autor, vol. II, p. 791, este notat ceea ce și noi cunoaștem și am consemnat într-un alt eseu despre poetul plopilor de la Bârlad: „Într-adevăr, poetul George Tutoveanu se afla la Fălticeni prin 1902. A locuit o perioadă la prietenul său M. Sadoveanu pe Ulița Rădășenilor (în casa de zestre a Ecaterinei Bălu); la vila Arhipescu, pe str. Ștefan cel Mare, mai sus de casa Vasile Ciurea și la Tinca Stratilescu,

pe str. Română, unde a funcționat primul cenaclu literar fălticenean”.

... Eu mă țin scai de fiul lui Tutoveanu... Am speranțe.

Pe aici avem timp prost pentru boala mea. Aștept cu nerăbdare Văratul. Acolo mă simt bine”, revenea profesorul cu o altă scrisoare la 4 mai 1975, tot din București (vol. II, p. 793)

Iar la 10 mai 1975, scria tot din București:

„Dragă Eugen,

După o lungă așteptare, îți trimit tot ce am putut căpăta de la fiul lui G. Tutoveanu. Cred că fotografia ar trebui popularizată. Este la vârsta potrivită a poetului. De asemenea datele ce se dau pot surveni foarte bine la o biografie suficient alimentată. Cât despre unele citații, nu sunt fără folos. Mă gândesc tot la acea biografie.

Scrisoarea lui Stino (George Aurel Stino, (n.1900, Fălticeni – m. 1970, Fălticeni, profesor de franceză la Liceul „Nicu Gane”, scriitor, publicist, traducător, numismat, filatelist, cercetător de seamă al trecutului cultural din zonă, vol. II, „Correspondență...”, p.845) are un dublu folos, fiind interesantă și pentru unul și pentru altul” (Tutoveanu și Millo n.n.).

Despre starea sănătății expeditorului: „În ultimul timp nu mi-a fost bine. Primăvara de anul acesta a avut un climat f. dușmănos pentru noi astmaticii. Eu, cel puțin, i-am simțit toată răutatea”.

Încheia cu „P.S.: Scrisoarea pentru Tutoveanu o trimiți la mine. Poate că-l decid să mai dea ceva” (vol. II, p.794).

La 20 mai, din București, revenea alarmat: „Sunt aproape trei săptămâni de când am expediat pe adresa ta material documentar referitor la poetul Tutoveanu și nu am primit confirmarea.

Întrucât sunt pățit odată, te rog din suflet scrie pe o c.p. două vorbe, ca să fiu liniștit”.

Scrisoare la care revenea din Văratul la 20 iulie 1975: „Am așteptat o scrisoare relativ la fotografia lui Millo, care aș fi putut s-o aduc aici, întrucât am venit cu o mașină. Neprimind scrisoarea, n-am adus-o și stă la mine de aproape un an. La fel și cu confirmarea materialului referitor la G. Tutoveanu...”, scrisori la care primitorul lor scrie în subsolul paginii cu ele (795): „La data când îmi parvenea această carte poștală, eu eram mutat la Muzeul din Suceava. Orice contact cu personalul fălticenean era exclus, date fiind condițiile în care am plecat de acolo.

Oboseala extrem de accentuată după susținerea

Autor: Alexandru Goga,
Liceul Pedagogic Bârlad

examenului de atestare la București și boala grea a mamei, care zăcea la pat de un an de zile, nu mi-au îngăduit să mai trec pe la binevoitorul profesor Pienescu. I-am cerut cuvenitele scuze și se pare că m-a înțeles.

Cu Tutoveanu, iată o problemă pe care nu am putut-o rezolva, din motive arătate anterior; orice contact cu cei care m-au răstignit, de la Muzeul din Fălticeni, îmi făcea rău! Profesorul a aflat – cu alt prilej – doar tangențial de atmosfera infernală în care am lucrat 5 ani de zile! Cât despre material, acesta era foarte sărac: o fotografie și probabil o scrisoare...”

Cu acestea, despre Tutoveanu nimic. N-am vizitat Galeria oamenilor de seamă de la Fălticeni să văd ce putem afla despre omul și poetul G. Tutoveanu; bărlădenii, poate mai harnici și cu timp pentru cercetări la fața locului, ne vor informa...Dar corespondența despre poet rămâne de studiat: „Știm că a trăit (Dumitru Hârlescu n.n.) între anii 1872-1923, scrie la 16 ianuarie 1972 Eugen Dimitriu lui Anatol Hârlescu, fiul pictorului. Ne-a parvenit și Catalogul întocmit de Viorel Lungu, editat de Muzeul de Artă Dobrogea, în 1967. Circulă cu mai multă frecvență portretul poetului G. Tutoveanu (realizat de Dumitru Hârlescu), în diversele ediții de poezii. De altfel i-a închinat o poezie” (vol. I, p.73); „cutreier aproape zilnic orașelul, în căutarea mărturiilor și-i descopăr noi frumuseți, în haina ce-o schimbă odată cu anotimpurile. Foșnește singuratic, înfiorat de vânt, bradul (credeam, plopul n.n.) din fața casei în care a trăit Tutoveanu la Tinca Stratilescu pe strada Română”, (vol. I, p. 264) îi scria Eugen Dimitriu la 16 aprilie 1972 unei colaboratoare, prof. Luiza-Maria Ungureanu din București, pe care o mai informa că, „din păcate, nu există la Fondul nostru nici o corespondență către Artur Gorovei și G. Tutoveanu” (vol. I, p. 263). Și-i detalia: „Poetul bărlădean a trăit la Fălticeni în perioada 1902-1903, ca institutor. Despre prezența sa în acest oraș am scris un articol, pe care sper să-l pot publica la Suceava. Numele lui Tutoveanu se leagă de primul cenaclu fălticenean (la care a colaborat și M. Sadoveanu) și de Societatea „Cultura”, al cărei act de fondare a fost semnat și de poet (Artur Gorovei era secretar). La 5 aprilie 1972, din București, era rândul doamnei Luiza-Maria Ungureanu, profesor, publicist, germanist, cu preocupări de folcloristică, să-l informeze pe documentarist că mai are „încă mult și însemnat material din arhiva lui Artur Gorovei. Cu ocazia comemorării centenarului nașterii poetului G. Tutoveanu, voi publica scrisorile dintre el și A. Gorovei. Mi-ar fi de mare folos să știu dacă la Muzeul Fălticeniilor există ceva în acest sens” vol. II, p. 1036). La 26 noiembrie 1974, un anume Dumitru Țanu îi scria din București lui Eugen Dimitriu că a vizitat „Casa memorială a oamenilor de seamă ai Fălticeniilor... în octombrie din acest an (și) mi-a răscolit profund sufletul, la glasul amintirilor... începând ce cei cari mi-au pus întâi pana-n mână – în clasele primare...Arhipescu 1900/ I; Gh. Tutoveanu poetul, clasa II, 1901/ 2 – Radu – apoi Mihail Sadoveanu 1902/ 3 – clasa III...” (vol. II, p. 1015).

O prietenie aleasă a existat între Aurel George Stino, distinsul istoric literar de la Fălticeni și Tutoveanu. În articolul menționat mai sus („Fălticeni în corespondența dintre G. Tutoveanu și A.G. Stino”), vorbesc despre aceasta, evocând amintiri duioase...”

Cât privește profesorul Mircea V. Pienescu, acesta nota la 20 septembrie 1975: „...În anii de pensionare am citit și am scris fără întrerupere. Din aceasta au ieșit peste 20 de lucrări în manuscris, între care și o istorie a cooperăției până în 1944 în România. Am încercat să obțin tipărirea, dar n-am reușit. Apoi o bibliografie a literaturii cooperatiste de la noi, care a avut același refuz. Și încă multe alte lucrări numai de mine știute, care ar fi păcat să se piardă...”

La cele de mai sus, în nota de pagină (796), Eugen Dimitriu adaugă: „Că profesorul și publicistul Mircea Pienescu era un om de valoare, nu mai încapе îndoială. O dovadă e faptul că l-am introdus în Ghidul bio-bibliografic „Știința în Bucovina”, vol. II, Suceava, 1983, pp. 222-223, cu o frumoasă fotografie din perioada maturității”

La 4 februarie 1976, profesorul revenea la Eugen Dimitriu întrebându-l: „Conducerea muzeului de la Fălticeni este interesată de opera lui postumă?” (p.800). Făcuse o listă a lucrărilor sale pe care le dăruia și vroia să știe cui.

După cum am spus, la 1 octombrie același an, realizatorul volumelor *Corespondență Fălticeneană*, 2013, pleca... pleca să se întâlnească cu G. Tutoveanu, nu numai la Galeria oamenilor de seamă ai Fălticeniilor...

VASILE FETESCU

In memoriam Al. Mânăstireanu

A avut parte de-o viață
zbuțumată
În lupta cu soarta ingrată
și nedreaptă
Generații de copii a modelat
exemplar
Ca dascăl eminent, cu chemare
și har.
Când sufletu-i mare la cer
s-a înălțat
Împlinită operă literară
a lăsat
Cei ce l-au iubit și prețuit,
În inimă îl poartă nelipsit.
Glasul lui molcom și vorba-i
înțeleaptă
Prietenul Fetescu încă
le așteaptă.

Gânduri sumbre

Ne naștem cu chemarea
cătре asfințit
ca să parcurgem drumul vieții
de la începutul neînceput
spre nesfârșit.
Purtăm cu noi o existență
de poveri încărcată,
pe aripi de destin
și de timp
vânturată.
La inexorabilul sfârșit,
sufletele ni se înalță slobode
la cerul dreptății
iar trupurile își dorm
în pământul sfânt
somnia eternității.
Rămân în urmă doar umbrele,
amintirile și regretele
care,
furate de timpul galopant,
sunt pulverizate și ele
în neant.

Pecetea vârstei

Fața-i de cute adânci
brăzdată,
Privirea stinsă
Și înțeșoșată,
Gura – o adâncitură
Fără culoare
Și dantură,
Anii grei și-nvolburăți
Pe care i-a parcurs
I-au scrijelit pe chip
Pecetea vârstei
Ajunse la apus.

MIRCEA COLOȘENCO

VASILE ALECSANDRI, ÎN CONTEXT MUZEAL ȘI DE FOR PUBLIC

Unul dintre ctitorii patrimoniului spiritualității moderne române, deopotrivă scriitor și om politic distinct, Vasile Alecsandri, constituie pe drept cuvânt o mândrie națională, rămânând „*acel rege-al poeziei, vecinic tânăr și ferice*” (M. Eminescu).

Răpus de cancer la ficat și plămâni, s-a întors în țară de la Paris, unde era Ministrul Regatului România, din 1885, și, în noaptea de 22/23 august 1890, la Mircești-Iași, trece pragul celor veșnice.

O săptămână mai târziu, Consiliul Local Iași este de acord *in corpore* cu propunerea primarului fostei capitale a Moldovei – Vasile Pogor – de a i se ridica o statuie în semn de prețuire obștească.

Auzind trista veste, sculptorul Ioan Georgescu a executat în marmură un bust marelui poet, către finele anului 1890, în prezent expus la Muzeul Național de Istorie din București.

Pe atunci, în Iași, existau în for public două statui – una din marmură a marelui om de cultură Gheorghe Asachi, realizată de Ioan Georgescu și dezvelită în 1887 – iar alta, a învățatului cărturar Miron Costin, turnată în bronz, realizată de Wladimir C. Hegel, cei doi sculptori fiind, pe rând, profesori ai genialului Constantin Brâncuși la Școala de Arte Frumoase din București; aceasta din urmă a fost dezvelită în 1888.

După zece ani, Vasile Pogor l-a antamat pe Wladimir C. Hegel în realizarea sculpturii în bronz a lui Vasile Alecsandri, înmânându-i suma de 30000 lei, din care 25725 lei proveneau din subscripții publice. Inaugurarea statuii s-a făcut festiv, la 15 octombrie 1906, amplasată fiind în fața Teatrului Național din Iași, al cărui co-director a fost, în anul 1840, împreună cu Mihail Kogălniceanu și Costache Negruzzi, iar pe scena căruia i-au fost puse în premieră majoritatea pieselor sale, în prezent, purtându-i numele.

Cu această ocazie sărbătorească, doi poeți – Matilda Cugler-Poni și Mihai Codreanu – au omagiat în versuri evenimentul.

*

Independent de inițiativa ieșenilor, Academia Română, în 1903, prin președintele ei, Petre S. Aurelian și secretarul general, Dimitrie A. Sturdza-Miclăușanu, a lansat un proiect similar adresat poporului român să subscrie pentru ridicarea unui Monument lui Vasile Alecsandri. Acțiunea a rămas sub formă de proiect. Publicăm, în continuare, doar chemarea aflată în Fondul Ministerului Instrucțiunii Publice și Cultelor de la Arhivele Istoric-Naționale din București (Dosar nr. 1837/1904).

Ani de zile, alte statui dedicate marelui scriitor nu au fost ridicate. Însă, în ultimele decenii, una se află în fața

Bibliotecii Naționale din Chișinău, opera sculptorului Ion Zderciuc, turnată în bronz și dezvelită festiv, în anul 1997, iar alta, de asemenea din bronz (5 tone greutate, 4,2 m. înălțime), realizată de Cornel Mircea Spătaru, inaugurată la 24 ianuarie 2003, a fost amplasată în fața Casei de Cultură care îi poartă numele din Bacău.

*

În toți acești peste 120 ani de la trecerea lui Vasile Alecsandri în eternitate, au mai fost realizate busturi de for public în București-Iași-Chișinău-Bălți-Roman-Săbăoani, dispuse în grupuri – numite Rotonde ale scriitorilor, împreună cu alți scriitori, fie singur, în fața unei instituții, cum ar fi Casa Memorială din Mircești-Iași, fostul său conac.

*

Nici pictorii nu au rămas mai prejos, immortalizându-i chipul în diverse etape ale vieții, cum sunt portretele ieșite de sub penelul lui Mișu Popp, Carol Popp de Sztamari, Theodor Aman ș.a.

Fotografiile le-au luat urma în timpul vieții petrecute în țară ori în Europa. De asemenea, numismații, filateliștii, autorii de cartoline.

*

În vreme ce Casa Memorială din Mircești și Mausoleul ridicate de Academia Română sunt în circuitul muzeal public, fiind întreținute, în Bacău, casa părintească în care s-a născut marele român, are statut de ruină! Nu de azi-de-ieri. . .

Și când te gândești că prima imagine sculpturală de for public a fost bustul lui Vasile Alecsandri, comandat de un primar al Bacăului iubitor de cultură, dezvelit în 1897, realizat de Wladimir C. Hegel, având pe toate laturile soclului inscripții.

...Bustul este în fața Colegiului „Vasile Alecsandri” din Bacău, iar casa, în fața iubitorilor de frumos, dar neputincioși de a restaura un imobil înscris pe Lista patrimoniului cultural național din Bacău.

*

Matilda Cugler-Poni

La statuia lui Alecsandri

Mă uit și bronzul rece îmi pare că învie.
Alecsandri privește cu ochiul visător
Și cu un zâmbet tainic, mulțimea-n veselie
Ce vine să-l aclame. – O mare-nvingător!

Învingător al morții! – Căci chipul tău trăiește,
Poete fără de seamă, slăvit de mic și mare.
Tu ce-ai iubit poporul, poporul te iubește
Și-n inima lui caldă, păstrează a ta cântare.

Bust de I. Georgescu

În ore fericite, în zilele de jale,
Precum lângă părinte copiii se adună
Astfel venim la tine, cântând doinele tale,
Precum a noastre mâini cu lauri te-ncunună.
(1906)

Mihai Codreanu

Statuia lui Alecsandri

E viu în bronz. Pe fruntea lui senină
Ard razele superbe sale glorii,
Pe când răsar încet cu-ncetul zorii
Și umplu primăvara de lumină.

Atunci, cu inima de-avânturi plină,
Mărețul bard privindu-și cântătorii
Din țara lui de-acum îl prind fiorii
Și fruntea pentr-o clipă și-o-nclină.

Apoi se reculege. Piedestalul
Îl simte parcă tremurând metalul
Și-Alecsandri, în auroră cântă. . .

În glasu-i, peste veacuri înainte,
Înalță-n cer cu pietate sfântă
Eternii lauri ai latinei ginte.

Gh. RÂMBOIU-BURSUCANI

POEME HAIKU DE PRIMĂVARĂ

Printre pâlcuri de nea
Cromatică florală-
Brândușe-n floare.

Colindători în
Livada înflorită-
Albine la cules.

Steluțe de-aur
Pe pajiști de smarald-
Flori de păpădie.

Colț de paradis
Tainic și fermecător-
Delta-n luna mai.

Gâze ivite
Din tainice unghere-
Se scaldă-n soare.

Flora de smarald
Concert ornitologic-
Primăvara- toi.

Dimineața-n zori
Cântul filomelelor
Îmi fură somnul.

Albi și violeți
Stânjeneii-au înflorit-
Miroase-a paști.

Sfidând sacralul
Paști, jucăușii miei
Zburdă fericiți.

Dalbe mirese
În miez de primăvară-
Copaci înfloriți.

Trainice case
Din gloduri, paie și puf-
Cuiburi de păsări.

Grâne de topaz
Soare viu de jărătic-
Sfârșit de „Florar”.

POEME HAIKU AFORISTICE

Fiți falnici și drepți
Rezistați furtunilor-
Ne-nvață plopii.

În două trupuri
O singură făptură-
Matrimoniul.

Viața sculptată
În marmura timpului-
Amintirile.

Ninge în plete
Iarna tumultoasei vieți-
Bătrânețe-n prag.

Se scutură de ani
Dulcele pom al vieții-
Trecerea-n neant.

SONET ÎNCHINAT GÂNDIRII

Gândirea-i harul omenesc
Al vieții principal suport.
De nu gândești, ești un om mort
Căci numai morții nu gândesc.

Veghe-ale omului efort
Înfăptuiri ce ne uimesc
Sunt rodul celor ce gândesc
Spre încântare și confort.

Vrăjit de-aceste mari minuni
„Prezențe” noi, sau din străbuni
Mândru de ce poate-omenirea
Sunt fericit în al meu for
Și nu uit că la baza lor

Fără-ndoială-a stat, gândirea.

COSTIN CLIT

DIN TRECUTUL FRANCMASONERIEI BÂRLĂDENE (III)

Șed(ința) **NO 16** – 5 Iunie. La această șed(ință) a luat parte: Vene(rabilul) Colonel (rez.) Cristodul Georgescu: 30: Vene(rabilul) L(ojii) Pitagora din or(așul) Galați, care a venit însoțit și de Fr(atele) căpitan Kaufnes 18: Il. Fr(atele) Ven(erabilul) Colonel Cristodulo Georgescu, Vene(rabilul) L(ojii) celei mai vechi din România Mare prezintă salutul său în numele Lo(jii). Se primește în L(o)j(ă) Fr(atele) Dr. A. Feinzilber care este inițiat de la vârsta de 18 ani și este fiu de Mas(on). Face un mic istoric al L(ojii) Franc(masonice) Steaua Bârladului care a fost pe vremuri și căzută apoi în adormire și redeschisă azi sub numele de *** ACACIA***. Se procedează la alegerea ca membru de onoare a Fr(atelui) Vene(rabil) Col(onelul) Crist(odulo) Georgescu care se înscrie în reg(istrul) matricol al L(ojii) Acacia la NO 23.

Se aprobă a se ajuta femeia Frosa Melinte, din Str. Mihai Viteazu, NO. 40-Bârlad, cu 200 cărămizi în scop de a putea înmormânta pe un copil al ei mort și ajutorul dat de la primărie nu i-a ajuns.

După șed(ință) au luat toți Fr(ații) parte la un banchet aranjat de Fr(atele) Boteanu acasă, care a durat până la orele 5 dimineața, cu care ocaziune s-a toastat pentru M.S. Regele și Familia Regală, pentru M(arele) Or(din) de România și pentru prosperitatea Mas(oneriei) Române.

Cu această ocaziune s-au sărbătorit și următoarele:

Inaugurarea R. L(ojii) *** ACACIA***.

Zilele de naștere ale Fr(atelui) P. Todicescu, căp(itanului) Șt. Portășescu, Gh. Alexandrescu și N. Bălășescu.

Înălțarea la gradul de colonel în rezervă a Fr(atelui) Dr. I. Vainfeld.

Apoi au semnat cu toți un act, care zice: În amintirea memorabilei zile 5 iunie 1926 – șed(ința) când am avut cinstea să asist la piatra fundamentală a R. L(ojii) *** ACACIA***, și să reprezint R. L(oja) Pytagora, cea mai bătrână L(ojă) din România Mare.

Vivat Crescat Floriat...

Urmează semnăturile celor prezenți.

Col(onel) Rez(ervă) Cristodulo Georgescu 30.

Căpitan Caufnes 18.

Etc. etc. etc. etc.

Șed(ința) **NO 17** – 17 Iunie. Fr(ații) aleg subiecte de conferințe. Fr(atele) Drăgănescu aduce noutăți din or(așul) Brașov. Se citește actul de constituire al R. L(ojii) Libertatea Broești și lista membrilor și se ia inițiativa să ne constituim și noi ca R. L(oja) Libertatea prin tribunal. Se alege un consiliu de administrație după cum urmează: Președinte – P. Todicescu; membri (2) – căpitan Șt. Portășescu, dr. I. Vainfeld; cenzori (3) – T. Patriciu, I. Filimon, Gh. Drăgănescu; secretar – A. Drăgoi; casier – Gh. Alexandrescu. Se aprobă a se lua cu chirie casa din Sf. Gheorghe, NO. 45. Se hotărăște ca toți în corpore să mergem în ziua de 29 iunie, să felicităm de ziua onomastică pe Vene(rabilul) Todicescu, fiind ziua sa și cu această ocazie să-i dăm un mic souvenir pe care Fr(atele) dr. I. Vainfeld la și pus în aplicare, lucrând pe o foaie de pergament cu creioane colorate simboluri mas(onice) și pe care am depus toți semnăturile noastre. După șed(ință) a avut loc o agapă la Fr(atele) Boteanu, care și-a sărbătorit ziua numelui. Se primește telegramă de la R. L(oja) Libertatea din or(așul) Ploiești prin care suntem invitați a lua parte la serbarea care va avea loc la 25 iunie.

Șed(ința) **NO 18** – 1 Iulie. Se procedează la inițierea Fr(aților) Changhizel Alx., funcționar la Uzina Electrică, V. Ștefănescu,

căpitan de rez(ervă) și avocat. De data asta inițierea se face cu orchestră compusă din Fr(ați). Se propune a se ajuta cu 200 cărămizi un profesor orb. se hotărăște ca toți Fr(ații) să meargă la tribunal în ziua de 2 Iulie, a.c., pentru facerea unui act prin care să fim recunoscuți ca persoană morală și juridică.

Fr(atele) dr. I. Vainfeld, citește o bucată literară scrisă de el, cum în timpul Răsboiului a fost nevoit a-și mânca calul pe care călărea (Caraula). Fiind invitați la Galați de R: L(oja) Pytagora de a lua parte la excursiune pe Dunăre s-au decis a merge mai mulți F(răți) din R: Loja Acacia, și anume: Alex. Drăgoi, căpitan, Șt. Portășescu. Excursiunea a avut loc la 10 iulie, a.c., și seara la 11 s-a terminat.

17 iunie(!), a avut loc o agapă la Fr(atele) Gr. Mihalache unde au fost toți Fr(ații) invitați și am sărbătorit reușita sa la Bacalaureat.

Șed(ința) **NO 19** – 19 Iulie. Se procedează la inițierea Fr(aților): căpitan Achil Dumitriu, medic de spital, militar; căpitan(anul) farmacist Chiticeanu de la Depozitul Sanitar, și a profesorului Leon Revent.

24 Iulie. Toți Fr(ații) au asistat și au sărbătorit cununia de aur a Fr(atelui) Vene(rabil), avocat(ul) A. Pogonat, cu care ocaziune L(oja) Acacia a dat un souvenir o cupă și o tavă de argint cu insignele Mas(onice) și pe inelele de cununie s-a pus câte un diamant și 3 puncte.

Șed(ința) **NO 20** – 26 Iulie. Fr(atele) av(ocat) V. Ștefănescu arată că actul s-a introdus la tribunal și că mai este nevoie de avizul Ministerului Muncii și Ocrotirilor Sociale și de avizul Ministerului Cultelor și Artelor. Se citește cu multă atențiune revista „Paza polițienească” din 1923. Se citește Almanahul Fra(ncmasonic).

30 August. Toți Fr(ații) au luat o gustare la Fr(atele) Drăgoi care avea patronul său Alexandru.

Șed(ința) **NO 21**– 17 Aug(ust). Șed(ință) de Maeștri. Se discută cazul L(ojii) Steaua care a trecut la Grupa Mas(onică) Pangal. Vene(rabilul) P. Todicescu arată că are la dispoziție un vagon de lemne pentru a se ajuta săracii pe timpul iernii.

1 Sept(embrie). Fiind ziua de naștere a Fr(atelui) dr. Cristofor, L(oja) a trimis un buchet de flori pentru soția sa și seara la 6 au fost cu toții în vizită.

13 Sept(embrie). Fr(atele) Boteanu a vizitat L(oja) Travail din or(așul) București și Libertatea din or(așul) Ploiești.

Șed(ința) **NO 22**– 16 Oct(ombrie). Se ocupă de regulamentul masonic, se citesc diverse ziare, reviste. Se face inventariere de cărțile donate. Se primesc fotografiile donate de Fr(ații) Basarabescu și V. Sterea.

Șed(ința) **NO 23**– 20 Oct(ombrie). Fr(atele) secretar Boteanu ține o conferință pentru bunul mers al L(ojii) Mas(onice). Ne luăm rămas bun și urăm drum bun Fr(aților), căpit(anul) Portășescu și profesor(ul) Revent, care sunt mutați din or(așul) Bârlad la Brașov și Chișinău. Și după ședință toți Fr(ații) i-au parte la o agapă de despărțire. Fr(atele) dr. Feinzilberger i-a locul de prim Veg. a lui Portășescu; Ajut(or) de secretar A. Drăgoi; Ajut(or) Orat., P. Constantinescu; Ajut(or) Tez(aurier), I. Filimon; (Ajutor) Ospit., căpitan(ul) dr. Dumitriu; (Ajutor) Gardian, căpitan(ul) Salagor; Bibliotecar, Fr(atele) V. Ștefănescu; Maes(tru) de banchet, Fr(atele) Boteanu și Ajut(or), Fr(atele) A. Drăgoi; Maes(tru) de ceremonie, Boteanu, și Ajut(or), Fr(atele) Changzer, Alex.

Șed(ința) **NO 24**– 25 Oct(ombrie). Se hotărăște ca fondurile ce sunt strânse pentru binefaceri să nu fie supt nici un motiv

atacate și se vor întrebuița numai în interesul binefacerilor. Se citește actul de fuziune cu L(ojile) Americane.

Șed(ința) NO 25– 30 Oct(ombrie). Se procedează la inițierea Fr(atelui) profesor Tarasov <Ursoi și a Fr(atelui) căpitan Salagor Zosima – tăiat-N.A.>.

4 No(i)e(mbrie). Se prezintă L(ojii) Fr(atele) Maes(tru) Em. Ipcar, consulul general al României la Paris, departamentul Tunis. A stat în gazdă la Fr(atele) Drăgoi și timp de 3 zile cât a stat în or(așul) Bârlad a avut consfătuiri cu toți Fr(ații).

6 No(i)em(brie). A sosit în or(așul) Bârlad Fr(atele) Jean Basarabescu din or(așul) Ploiești, care este senator-profesor și scriitor. Și a fost chemat și adus de noi pentru a ține o Șezătoare literară în or(așul) Bârlad. Venind în L(ojă) a asistat împreună cu Fr(atele) Ipcar la inițiere(a) Fr(atelui) căpitan Salagor Zosima și a Fr(atelui) Profesor J. Ursoi. Apoi s-au ținut diferite cuvântări și la 9 seara am mers cu toți Fr(ații) la Curtea cu Juri unde a avut loc șed(ința) literară, la care a asistat un public foarte numeros și au dat concursul lor muzical și literar, Fr(ații) Vainfeld, Gh. Neștian, Canghizel. După terminarea șed(inței) la orele 12 noaptea a urmat o șed(ință) muzicală și o agapă la Fr(atele) Boteanu acasă, care a durat până la 4.

În această seară primindu-se știrea că fetița Fr(atelui) profesor P. Constantinescu este foarte rău, s-a propus de Fr(ați) ca să avem un moment de reculegere și să facem Lanțul unirii și să rugăm pe M(arele) Arh(itect) al U(niversului) să aducă liniște și mulțumire în casa Fr(atelui) Constantinescu prin înșănătoșirea fetiței.

S-a(u) votat 2000 cărămizi a se dona la Societatea Tihirghiol, la Sanatoriul de copii pentru întreținerea unui pat ce va purta numele ACACIA.

Șed(ința) NO 26– 11 No(i)e(mbrie). Fr(atele) avocat V. Ștefănescu propune ca să se aleagă un membru în locul Fr(atelui) căpitan Portășescu, plecat în or(așul) Brașov și se procedează la alegerea dr. Crizofor. Fr(atele) Changhizel aduce la cunoștința L(ojii) că a găsit întâmplător la un prof(esor) diploma de Mae(stru) a Fr(atelui) Mas(on) ACSILARD LEON, din or(așul) Vaslui, ce făcea parte din L(oja) Steaua Bârladului. Diploma poartă NO. 5111, din april(ie) 1880, 15 / 27, pe care F(ratele) secretar a pus-o în ramă

și (este) fixată în L(ojă); Idem, s-a găsit și o broșură de ritual, Gr(adul) I, care s-a depus la bibliotecă.

România

Tribunalul Județului Tutova

Sentața civilă NO. 350, 11 No(i)e(mbrie) 1926

În virtutea legii hotărăște:

Admite cererea făcută de d(om)ni(i) P. Todicescu și căpitan(ul) Șt. Portășescu din Bârlad, în calitate de membri în consiliul de administrație a Asociațiunii Umanitare Acacia din Bârlad, cu petiția înregistrată la NO. 27936, din iulie 1926, cu modificarea la Art. 4 din statute că: Consiliul de administrație și președintele se vor alege de Adunarea Generală.

Recunoaște Asociațiunii Umanitare „ACACIA” din orașul Bârlad calitatea de persoană juridică, în conformitate cu legea pentru persoanele juridice, publicată în M(onitorul) Of(icial), NO. 27 / 924, cum și pe baza actului constitutiv și al statutelor autentificate de Tribunalul Tutova la NO. 1442 / 926.

Ordon transcriere(a) acestei Asociațiuni în registrele pentru trecerea Asociațiunilor recunoscute ca persoane juridice.

Se ia act de declarațiunea reprezentantului Minister(ului) Muncii-Cooperațiunilor și Asigurărilor Sociale că renunță la dreptul de apel.

Cu apel pentru celelalte părți.

Președinte: <ss> Colea.

Grefier: <ss> Ivănescu.

NO. 311-4- ian(uarie) 1927.

S-a trimis spre publicare la Moni(torul) Of(icial).

Șed(ința) NO 28 – 30 No(i)em(brie). Are loc în noul Local din S(t)r. Regală, în centrul orașului. S-au discutat diferite chestiuni în legătură cu bunul mers al L(ojii).

Șed(ința) NO 29 – Dec(embrie). Fr(ații) care au dorit mărirea de salariu au depus lucrările lor la secr(etariat); Se anunță că mărirea salariului de salariu se va face în ziua de 20 ian(arie) 1927. Fr(atele) N. Bălășescu a depus Graficul Mas(onic).

D.A.N.I.C., F.D.G.P., dosar 8 / 1926, f. 9-14.

ȘTEFANIA PUȘCALĂU

ca o păpădie

n-am să port niciodată satin negru
și ruj de buze gras
doar pentru a fi doamnă

mi-e de ajuns că am cunoscut singurătatea
ca o rochie mulată
și mi-am purtat teama pe tocurele pantofilor nisipii
știu exact în câte zile n-am zâmbit
și pentru că fiecare om trebuie să-nvețe
măcar o singură dată să moară
eu am făcut-o...
cu păcatul soției lui Lot

și hai să lăsăm partea aia
acum mi-am pus tăcerile deoparte
încă am vârsta cea nevinovată
când pot să mă aprind în primăvară
ca o păpădie.

nebună de viață.

tinerețea mea poartă teniși albaștri

murim în fiecare zi
fără să ne dăm seama
și nu știm că soarele ăsta înseamnă viață
întotdeauna așteptăm ceva
să îmbrățișăm să iubim să ne răzbunăm ori să plângem

și de câte ori m-am lepădat de toate...
ca un gând de pe urmă
un soare à mes yeux
m-a trezit pe-o plajă în Vamă

când plecatul ăsta de acasă
e o lecție de viață pe care n-am s-o învăț niciodată
pentru că sunt jupiteriană la origini
și trăiesc la fel de intens
râsul și plânsul

tinereții mele
care pleacă pe drumuri
în teniși albaștri

Pagini din istoria învățământului bârlădean (15)

Gheorghe CLAPA

ȘCOALA GIMNAZIALĂ „G. TUTOVEANU”

Școala Gimnazială „George Tutoveanu” Bârlad este una dintre unitățile școlare care completează peisajul cultural al municipiului Bârlad, fiind una din cele mai tinere unități școlare din oraș.

Școala a devenit una dintre școlile cunoscute la nivelul județului Vaslui ajungând în fiecare an să-și construiască un statut de școală performantă ca urmare a efortului conjugat al cadrelor didactice, dar și a interesului tot mai crescut din partea comunității locale.

Școala a fost inaugurată pe 3 decembrie 1980 purtând numele „Școala cu clasele I-VIII Nr. 11 Bârlad, având un număr de 11 clase cu 424 elevi. Primul director a fost profesoara Stela Blănaru urmată, la nici o lună de zile, de prof. Vasile Pintilii, care avea să inaugureze școala ce urma să adune în băncile sale copiii din cartierul gării și să se evidențieze încă de la început pentru rezultatele de performanță la diferite discipline: matematică, geografie, limba și literatura română, fizică și chimie.

În anul 1995, la 15 ani de la inaugurare, colectivul didactic a aprobat schimbarea denumirii școlii în „Școala cu clasele I-VIII Nr. 11 – George Tutoveanu” legând astfel destinul școlii de numele celui mai reprezentativ poet local, președinte și fondator al Academiei Bârlădene.

Din 2010, școala are propriul SITE: www.scoalagtutoveanu.ro și tot în acel an s-a constituit „Asociația George Tutoveanu”, care are ca obiectiv principal sprijinirea activităților de performanță.

Școala dispune de: 19 săli de clasă modernizate; 3 laboratoare; un cabinet de psihologie și logopedie; o bibliotecă cu peste 15000 volume; un cabinet de informatică, multifuncțional, dotat cu 15 laptop-uri; o sală dotată pentru programul „After School”; un cabinet medical; birouri modernizate; sală de sport modernă realizată în program Guvernamental; curte împrejmuită și dotată cu elemente funcționale de bază sportivă; cabinet de cooperare europeană Comenius; grupuri sanitare moderne realizate cu fonduri din donație Luxemburg (22000Euro); mobilier modern cu pupitre unipersonale (donație Luxemburg); 3 cabinete metodice (învățători, clasă pregătitoare și matematică); instalație de monitorizare cu camere video, interior și exterior; rețea internet.

În anul 2000 școala a editat prima revistă de cultură generală pentru elevi „Muguri aurii”, care ulterior a luat numele „Accent” și mai apoi „Aripi de lumină”. În același

an au fost inițiate două concursuri reprezentative: Concursul Interjudețean de matematică „Stroe S. Belloescu” și Concursul Național de creație literară „George Tutoveanu”.

În această perioadă în școală au fost organizate și s-au desfășurat mai multe proiecte multilaterale de tip Comenius, ultimul fiind aprobat pentru 2012-2014 „Living in a multicultural Europe without losing our own identity” și alături de aceste oportunități educaționale, conducerea școlii a fost parteneră într-un proiect internațional Kiwanis-Luxembourg care a avut ca scop dotarea unității cu mobilier școlar și alte utilități necesare funcționării unei unități moderne.

Colectivul didactic al școlii a intrat în parteneriate de colaborare cu școli din județul nostru - Perieni, Grivița - din județele Neamț, Olt, Prahova, Suceava, Galați și din municipiul București.

Elevii care au participat la Olimpiadele școlare s-au remarcat la: limba și literatura română, limba engleză și franceză, matematică, iar la concursurile sportive au participat la fotbal, handbal, șah și oină.

MARIAN ROTARU

GEOGRAFIA IMAGINARĂ

Unul dintre marile daruri ale minții omenești este de a construi modele și imagini care nu se regăsesc în stimulii primiți din mediul înconjurător. Grație acestei însușiri omul poate inventa, poate emite teorii științifice, ulterior confirmate sau infirmate de natură, ori poate realiza creații literare. Nu o dată, ficțiunea literară capătă o viață proprie, intră în cvasirealitate. Alături de evenimente și personaje pe care istoria nu le-a cunoscut, se naște o geografie imaginară. Sigur, este doar o fantasmă, dar o fantasmă a cărei percepție stimulează spiritul, îl face pe cititor să viseze frumos, îl smulge din ternul cotidian. Sunt publicate pe internet liste lungi, dar incomplete, cu țări și insule, munți și mări, orașe, popoare sau elemente ale naturii care nu există decât între paginile cărților, născute fiind din mintea autorilor. Totuși, doar o mică parte dintre acestea au puterea de a exercita asupra gândirii funcția nutritivă.

Imaginarul trebuie să aibă un grad suficient de verosimilitate pentru a fi acceptat în zona credibilului. „Insula Pinguinilor”, creația lui Anatole France care i-a adus Premiul Nobel, este în mod evident o alegorie, o satiră socială. Nimeni nu și-a închipuit vreodată că pământul care oferă cadrul narațiunii s-ar găsi în nordul Europei, unde l-a localizat scriitorul, ori în altă parte. Pentru toată lumea ficțiunea este clară. Faptul că nu departe de Perth, capitala Australiei de Vest, există un ostrov stâncos numit Insula Pinguinilor, sau că în Africa, de-a lungul Coastei Scheleletelor, se înșiră Arhipelagul Pinguinilor, alcătuit din insule mărunte vizitate de cei care adună guano - acestea nu vădesc vreo legătură cu romanul. Toponimele din geografia reală sunt anterioare operei. Poate cel mult au inspirat autorul ca să aleagă titlul operei.

Atunci când măiestria scriitorului naște aparența de verosimil, locurile pseudogeografiei umplu planeta și ajung să fie mai cunoscute decât teritoriile din lumea reală. Cititorii află de inexistentul emirat Al-Shargaz din Golful Persic, prin romanul „Vârtejul”, datorat lui James Clavel, dar trebuie să fim convinși că mulți nu au auzit bunăoară de Umm al-Quwain, o mică monarhie din Golf, reală de data aceasta. Farmecul povestirii, amestecul rafinat dintre realitate și mit construiesc aura de credibilitate. Wilbur Addison Smith este un maestru al geografiei fictive. Cu greu își poate imagina cititorul că insula Saint Mary din romanul „Ochiul de Tigru”, nu există de fapt în Oceanul Indian, sau că în sud-vestul Africii nu găsim Naqaland, țara indigenă, teatrul acțiunii romanului „Deșertul cu Nestemate”. Nu întotdeauna imaginația autorului poartă „vina” ficțiunii. Țara Sultanului Albastru este povestea creată în cafenelele pariziene, culeasă de Ernest Hemingway și amintită pasager în „Sărbătoare de neuitat”, romanul unde rememorează anii de tinerețe petrecuți în Europa alături de ziarista Pauline Marie Pfeiffer. Unii autori, parcă din dorința de a nu încurca lucrurile, „ucid” în final fabulațiile. La Jules Verne, natura distruge Țara Victoria din romanul „Ținutul blănurilor” sau Lincoln în „Insula misterioasă”. Probabil, cei care procedează așa nu doresc să nască pasiuni deșarte, pentru că, uneori, imaginația cititorilor, scăpată de sub control, poate dezvolta ficțiunea pe căi nebănuite.

Mare mi-a fost mirarea să văd în heraldica germană, printre stemele numeroaselor state ale Sfântului Imperiu Roman de Națiune Germană, pe cea a regatului Ruritania. Inutil să precizez că este lipsit de consistență fizică. Sir Anthony Hope Hawkins

a creat Ruritania pentru romanele de aventuri: „Prizonierul din Zenda”, „În serviciul reginei”, „Rupert von Hentzau”, „Inima Prințesei Osra” etc.. Un portal de internet prezintă Ruritania ca țară reală. Mai mult, o doamnă numită Anastasia se autodeclară regină a Ruritanei, drept pentru care reclamă un teritoriu din Boemia Germană și se consideră suverana a 34 hectare de teren în orașul Atlanta, capitala Georgiei americane. Ruritania numără 41 de cetățeni, a stabilit relații de ambasadă cu alte micronațiuni și a deschis consulate, evident neoficiale, în statele Florida, Louisiana, Texas și Arizona. Regatul lui Hawkins a făcut carieră în diplomatie, unde apare în documente ca „națiune ipotetică”, sau ca „ipoteză de lucru”, necesară atunci când se fac simulări sau modele de acțiune. Apare deopotrivă în multe opere literare, unde scriitorii recurg la ficțiune pentru a scăpa de cenzură sau de vendetele celor ce se cred demascați. Micronațiunea este o formațiune statală autodeclarată, de obicei având dimensiuni foarte mici, nerecunoscută oficial, artificial creată, fără bază istorică și juridică. Dacă condițiile istorice sunt favorabile, micronațiunea poate evolua către națiune, mai corect spus către macronațiune, ca să folosesc termenul consacrat în politologia modernă. O ceată de sclavi fugari întemeiază, în anul 301, o micronațiune tipică, statul San Marino. Comunitatea internațională a sfârșit prin a accepta minuscula republică. Prin urmare, nu este exclus ca Ruritania, născută în romane, adusă în spațiul virtual din joacă și în realitatea fizică din teribilism și aventurism, să aibă viitor!

Ficțiunea geografică nu împiedică aprecierea operei literare la justa valoare. „Breton, catolic și sălbatic” este caracterizarea din Laudatio, făcută în 1962 lui Michel Mohrt, la primirea în Academia Franceză, pentru romanul „Închisoarea de pe malul mării”, publicat cu un an mai înainte. Îndârjirea bretonilor de a-și apăra pământurile este direcționată, în cartea lui Mohrt, asupra măruntelor insule Couëron, pe care zadarnic le vom căuta pe hartă. Chiar dacă sunt stăpânite de englezi în baza unei cedări a guvernului francez, pescarii bretoni le revendică, considerându-le parte din fieful național. Conduși de căpitanul Olivier de Kersangar, ei încearcă recuperarea insulelor, deși în sine lor știau că luptă pentru o cauză pierdută. Archie Fairly Carr Jr. vizitează arhipelagul Cayman în anii 1950. Pe atunci, micuța colonie britanică nu era paradisul fiscal și turistic de astăzi. Dimpotrivă, în volumul „Aventurile unui naturalist în Marea Caraibelor”, Carr descrie o societate patriarhală, moleșită de soarele tropical. Principala ocupație a celor câteva mii de negri era vânătoarea broaștelor țestoase. Pentru a asigura traiul supușilor din Cayman, Marea Britanie a închiriat de la Nicaragua folosința exclusivă a grupului de insule Mosquitos, bogate în țestoase din rasa *tortuga*. Înțelegerea dintre Londra și Managua nu a fost agreată de pescarii nicaraguani. Nu o dată s-au ciomăgit cu rivalii caymanezi pe plajele din Mosquitos. E foarte posibil ca mica dramă din Caraibe să fi oferit ideea care a condus la „Închisoarea de pe malul mării”. Nicole Jamet și Marie-Anne Le Pezennec au imaginat, în apele agitate ale Atlanticului, insula Lands'en, fost domeniu al familiei de Kersaint; ele plasează aici acțiunea romanului „Dolmen”, un bestseller contemporan. Dacă tema abordată de Michel Mohrt este naționalismul celt, autoarele exploatează lumea Bretaniei, care, prin natura, cultura și istoria hărăzită, este contopită cu misterul. Chiar numele țării vine de la insula Brittia, ținut mitic

și nebulos cercetat din unghiul mitologului de Jacob Ludwig Carl Grimm, care, alături de fratele său Wilhelm, s-a făcut celebru ca autor de povești.

În vremurile vechi, oamenii acceptau mult mai ușor miracolul. Oricât de fantastice ar fi fost relatările din literatura antică și medievală, erau crezute de cititori. Într-o lucrare târzie, „Descrierea Moldovei”, apare o informație greu acceptabilă celor de azi. Este vorba de untul care se depune odată cu roua pe iarba din Munții Rodnei, sau ai Ineului - cum le spune autorul în carte. În mod sigur, membrii Academiei din Berlin nu și-au pus întrebări privitoare la natura minunatei substanțe. Cea mai la îndemână explicație, și poate singura, este aceea că vântul a adus tocmai din Sinai mana, adică particule din rășina arborelului de tamarix, sau mai sigur boabe din secrețiile insectelor hemiptera, dulci, grase și gălbui, deci apropiate de calitățile untului. Le-au consumat evreei lui Moise și le mănâncă cu plăcere beduinii din zilele noastre. Poate o dată, accidental, să se fi întâmplat fenomenul, dar în niciun caz vântul nu a adus mana în mod regulat, așa cum rezultă din opera lui Dimitrie Cantemir. Pliniu cel Bătrân servește celui care parcurge „Istoria Naturală” o seamă de informații insolite ce țin de mineralogie. *Lapis galathea* și *lapis melita* sunt, după învățatul roman, geode pline cu lichid similar laptelui și respectiv mierii. Ciudatele pietre puteau fi adunate în Hispania. La fel de bizară este *murrhina*, exploatată în puțurile din Parthia și Caramania. Din acest material, scrie Pliniu, se confecționau vasele *murrhinae*, foarte subțiri, foarte frumoase și extrem de scumpe la Roma. Poate că această sticlă lichidă, ce se întărea la contactul cu aerul și în prezența căldurii, nu a existat în realitate. Pur și simplu meseriașii Orientului Mijlociu au vândut gogoși romanilor. Vasele sunt totuși reale, iar secretul fabricației avea să fie redescoperit de legendarul Muranex, cel care înființează comunitatea din insulele Murano. Cristalurile produse în Murano au fost, se știe, atât de bine cotate, încât republica Veneția, care stăpânea micul arhipelag, nu permitea locuitorilor să îl părăsească, pentru a nu trăda secretul. În compensație, muranezii s-au bucurat de o largă autonomie, cu dreptul de a se conduce după propriile legi. Erau cu toții nobili și purtau arme. Este interesant că Murano, ca entitate politică, supraviețuiește cu mult statului venețian. Dacă la 17 octombrie 1797, Serenissima Republică părăsește scena istoriei, Murano rămâne liber până la 30 decembrie 1923, când un decret semnat de Benito Mussolini îl înglobează cu totul Italiei. Leul din San Marco a cedat cu ușurință, dar sticlării muranezi vor accepta, siliți, administrația Romei abia la 1 martie 1924.

Cea mai mare „producție” de geografie imaginară a dat literatura din epoca marilor descoperiri geografice. Corsarul Guillaume Le Testu, deși nu spune clar că a ajuns acolo, face descrierea unei insule fabuloase numită Java Mare, în lucrarea „Cosmografia universală după navigatorii din timpurile vechi și moderne”, apărută în 1555. Pământul insular este plasat de autor undeva, în sudul Oceanului Indian. Le Testu găsește în Java Mare o faună curioasă, formată din lebede negre, cazuari, șerpi gigantici, inorogi și basilisti - aceștia din urmă fiind, după legendă, niște șopârle extrem de veninoase. Populația este alcătuită din oameni obișnuiți, dar barbari și idolatri, pitici, uriași, *acephali*, adică oameni fără cap, cu gura, ochii și nasul așezate pe piept, precum și din *chinocephali*, oameni cu cap de câine. Insula este condusă de un rege. Exact ca în povești, unde comorile sunt păzite de ființe sau personaje terifiante, Java Mare are o seamă de bogății deloc neglijabile. Se găsesc din belșug: aur, fructe de mango și mirodenii precum piper, galangal, scortșoară, cuișoare, culeb și nucușoare. La fel de bogate sunt și insulele din jur, scrie Le Testu. Astfel, Loshak are

aur și turme de elefanți sălbatici, insula Banda este acoperită cu păduri bogate în lemn prețios și parfumat; mai întâlniți sunt arbori de santal, balsam, tamarisc și cipreșii. În insulele Ferlek și Basman se vânează elefanți, rinoceri și bivoli. Cartea a stârnit interesul și a adus onoruri corsarului. Suveranul Franței, Henric al II-lea, a plănuț colonizarea Javei Mari și a insulelor limitrofe. Intenția regală nu s-a realizat și nici nu s-ar fi putut realiza pentru că pământurile lui Guillaume Le Testu pur și simplu nu există.

Insolitul nu aparține obligatoriu ficțiunii. Drept urmare, trebuie precauție pentru a da verdictul de fantastic. Granița dintre real și imaginar nu este întotdeauna clară. Exemplul tipic îl oferă balaurii din basme. Sunt doar rodul imaginației sau au existat aieva? Toponimele și cronicile înclină către al doilea răspuns. În comuna tutoveană Ciocani, există pădurea Balaura și valea Gura Balaurei. Un deal Balaura se înalță nu departe de Vaslui, un râu Balaura curge în județul Olt. Un Lac al Balaurilor, căruia i se spune în limba lipovenilor Zmeica, există în Dobrogea. Interesant că pe harta statului indian Bihar apare satul numit Balaur. Poate fi o simplă coincidență fonetică. Trebuie totuși observat că în limba sanscrită, *bala* înseamnă „forță”, substantiv probabil înrudit cu românescul *balaur*, care desemnează o creatură puternică. Ipoteza este susținută de termenii similari întâlniți în alte limbi indo-europene: *bell* în limba tracă înseamnă „monstru”, *belua* în latină este „fiară”, cuvânt apropiat de *bellum* - „război”; *buljar* în albaneză este „șarpe de apă”, iar pentru irlandezi, *balor* este un monstru marin. Ideea forței reptilelor gigant, relevată de sanscritul *bala*, este moștenită de țărani tutoveni care cred că șarpele întâlnit trebuie ucis, alminteri îți ia puterile! Șerpii mor numai la apusul Soarelui, spune mai departe tradiția sătenilor. Apusul astrului semnifică, în balade, rotația planetelor, ciclicitatea morții și învierii cosmice. Prin aceasta, reptilele, urmașele nevrednice ale balaurilor, sunt legate de lumea mitului. Groaza ancestrală i-a făcut pe localnicii din Munții Măcinului să dea numele de balaur unui șarpe mai răsărit ca lungime, dar în principiu inofensiv față de om. Ca să întemeieze o așezare de pustnici pe Monte Cristo, Sfântul Mamilian din Palermo a trebuit mai întâi să ucidă balaurul ce hălăduia pe coclaurile insulei: se întâmpla în secolul V. Probabil că, pe atunci, balaurii erau o pacoste în Italia, de vreme ce Sfântul Donato de Arezzo răpune un balaur care teroriza țărani din Toscana. Oasele reptilei ucise de sfânt sunt îngropate sub un mozaic la biserica cu hramurile Sfânta Maria și Sfântul Donato din insulele Murano. În Phocida, la poalele muntelui Parnas, Apollo a ucis balaurul Python, care stătea peste Buricul Pământului. Pe locul faptei zeului s-a înființat, spune legenda, oracolul din Delphi, unde oficia celebra Pithia. Exploratorul chinez Xu Fu a cercetat, cu un mileniu înainte de Hristos, Fusangul pentru a găsi elixirul nemuririi. Geografii moderni nu sunt deloc lămuriți asupra locației țării Fusang. După descrieri pare a fi vorba de o regiune situată pe coasta pacifică a Mexicului. Ajungerea în Fusang nu era suficientă pentru a intra în posesia panaceului. Xu Fu știa că numai zeii pot arăta sursa elixirului. Ca să-i înduplece, amiralul a adus cu sine 3000 de sclavi pe care i-a aruncat în lava topită a vulcanului ce străjuia ținutul. Arderea de vii a nenorociților nu a servit la nimic pentru că expediționarii sunt puși pe fugă de un balaur. În a doua expediție, Xu Fu, mult mai realist de data aceasta, vine însoțit de o companie de arcași care răpun monstrul. Expedițiile au fost relatate în jurnalul călugărului Yichu, participant la aventură și în „Cronica dinastiei Han”.

Aproape de locul Cracoviei de astăzi exista în secolul X un târg ai cărui locuitori erau terorizați de un balaur care trăia în vecinătate. Dihania își avea culcușul pe malul Vistulei, în

peștera din monticulul calcaros Wavel. Oamenii înspăimântați nu îndrăzneau să folosească ținutul din jurul grotei. Îi spuneau Țara Balaurului și-l ocoleau de departe. Ducele Krak, suveranul wislanilor, tribul polonez așezat în regiune, a dat sfoară prin țară după un viteaz care să scape poporul de monstru. Reușește un cizmar isteț care pune la gura peșterii stomacuri de berbec pline cu sulf. Creatura moare otrăvită. Krak construiește pe Wavel castelul în jurul căruia se va închea orașul Cracovia. Balaurul de la Wavel este doar o legendă? Pare de necrezut, dar diverse scrieri medievale atestă existența crocodililor în centrul Europei Răsăritene. Au fost semnați pe fluviul Vistula, în lacurile Mazoviei și Mazuriei, în bălțile Bielorusiei și în râurile Rusiei. Depun mărturie că fioroasele reptile au existat cu adevărat: Cronică Mazuriană, cronicile rusești, precum și notele de călătorie ale diplomatului englez Jerome Gorseya, care a bătut drumurile Poloniei și Rusiei, între anii 1517 - 1526. Se pare că ultimul crocodil european a fost vânat în 1885, într-o mlaștină din Polesia. Mumia reptilei este păstrată în holul primăriei din Minsk până în 1920, când dispare măturată fiind de elanul revoluționar bolșevic.

O ficțiune literară, mai mult sau mai puțin crezută, dar care a produs efecte până în vremurile contemporane, este insula atlantică Meropis. Apare în lucrarea „Philippica” scrisă în secolul IV î.Hr. de Theopompus, istoric grec originar din Chios. Șase secole mai târziu, Claudius Aelianul confirmă existența insulei în lucrarea „Varia Historia”. Pe Meropis, uriașii scăpați de potop au înființat trei cetăți: Eusebes - bogată și pașnică, Machinos - războinică și Anostos - stăpâna unui ținut sterp. Dintre acestea, opulentul Eusebes devine celebru ca model de societate perfect organizată și echitabilă. Poate fi recunoscut în dialogul „Republica”, îndrumar de bună guvernare scris de Platon, contemporanul lui Theopompus. În secolul al XVI-lea, Eusebes va inspira pe Sir Thomas More pentru a zugrăvi în romanul „Utopia” insula omonimă, iar un veac mai târziu, Sir Francis Bacon viconte de Saint Alban și baron de Verulan, se va gândi la Eusebes pentru a imagina „Noua Atlantidă”. Scena narațiunii lui Bacon este insula Bensalem, ficțiune plasată în largul coastei peruviene.

Ideile lui Theopompus răzbesc în literatura secolului al XIX-lea. Le găsim în romanele „Erewhon” scris de Samuel Butler și „Blithedale Romance” al lui Nathaniel Hawthorne. Eroii povestirii lui Butler sunt coloniștii de pe Erewhon, insulă asemănătoare ca natură Noii Zeelande, dar inexistentă în fapt. Dacă romanul „Erewhon” aparține până la urmă literaturii de aventuri, „Blithedale Romance” va influența gândirea socială. Ideile lui Hawthorne conduc la înființarea, în 1841, pe teritoriul statului Massachusetts, a comunității agricole egalitariste *Brook Farm*. Colonia s-a dovedit viabilă: nu numai că a supraviețuit, dar a inspirat, în 1967, constituirea comunei de vegetarieni Two Oaks din statul Virginia. Lumea științată de pe Bensalem, dominată de „Casa lui Solomon”, atrage atenția psihologului Burrhus Frederic Skinner. Rezultă romanul „Walden Two”, operă literară a secolului XX. Probabil că lumea veacului trecut era mai angajată pe linia acțiunii pragmatice. De aceea cartea lui Skine generează apariția, în statul mexican Sonora, a comunității Los Horcones, care ocupă o suprafață de 105 hectare și este constituită din oameni aparținând celor mai diverse națiuni și confesiuni. Bazată pe toleranța culturală și religioasă, pe ecologism și pe proprietatea comună asupra surselor de existență, Los Harcones are scopul autodeclarat de a asigura continua evoluție spirituală a membrilor. Este exemplul tipic de utopie devenită realitate, este adevărat, experimental și fără șanse de generalizare la nivel macrosocial. În mod sigur, atunci când a imaginat Eusebes, Theopompus a avut în minte

Arcadia, care evident nu este regiunea reală din Peloponez, ci țara „vârstei de aur” din mitologia greacă, locuită de păstori inocenți. Oamenii și-au dorit dintotdeauna o viață fericită. De aceea, nu trebuie să mire că Arcadia elinilor este regăsită în folclorul francez și englez sub chipul Țării Cocagne / Cockyne, teritoriu al belșugului și bunăstării, de neatins totuși pentru muritorul de rând. Țara Cockyne sau Țara Cucilor, este de fapt „Raiul fraierilor”, adică al acelor care-și pierd timpul așteptând miracole, în loc să facă ceva concret ca să le fie bine. Poate nu întâmplător locuitorii cartierelor londoneze sărace au primit numele de *cockney*. Evidenta ironie din basm nu l-a împiedicat pe geograful Johann Baptist Homann să facă descrierea Țării Cockyne și să-i deseneze harta. Ținutul bogat și fericit din poveștile germanilor este Schlaraffenland. Tao Yuanming, poet chinez din secolul V, prezintă în romanul „Izvorul Râului Florii de Piersic” o țară minunată, colonizată cu emigranți din China, fugăriți de războaiele feudale și sătui de oprinare. Societatea perfectă constituită la izvorul Râului Florii de Piersic, alături de paginile dedicate Tibetului în cartea lui Sven Hedin, „De la Polul Nord la Polul Sud. Țări și lucruri, neamuri și moravuri necunoscute încă”, l-au ajutat pe James Hilton să zugrăvească valea paradisiacă Shangri-La din romanul „Orizont pierdut”.

Imaginarul naște imaginație. Miturile și incertitudinile alimentează ficțiunea literară. Colonelul englez Percival Harrison Fawcett, motivat de legende, a căutat urmele atlantiților în Amazonia Braziliană, enigmaticul oraș Paititi din Amazonia Peruviană, iar în Mato Grosso cetatea „Z”, o așezare nebuloasă, atât de străveche că până și poveștile i-au uitat numele. Disparația bravului ofițer rămâne învăluită în mister. Multă vreme s-a crezut că a murit într-un sat al indienilor Kalapalos, din teritoriul Xingu: acolo i s-au găsit jurnalele, obiecte personale și ...oasele. Kalapalos susțin că Fawcett a lăsat unele lucruri în colibă, pe care de altfel le-au păstrat, dar exploratorul a plecat din satul lor la un trib sălbatic, numit Aloique. Acolo a fost ucis. Oamenilor Kalapalos li s-a dat dreptate, când s-a constatat prin analiză genetică că rămășițele găsite nu aparțin colonelului. Zvonurile spun că ofițerul ar fi rămas tot restul vieții în teritoriul Aloique și că a devenit cacicul unui trib de canibali, sau că a întemeiat, în jungla din statul brazilian Para, o colonie secretă de teozofi. Pe de altă parte, autorul David Grann susține în cartea „Ultimul oraș din Z”, că Fawcett a ajuns la o cetate misterioasă din ținutul Kuhikugu. Brian Fawcett, fiul exploratorului, adaptează pentru publicare jurnalele tatălui, rezultând cărțile „Expediție neterminată” și „Drumuri pierdute. Orașe pierdute”. Isprăvile lui Fawcett au avut un impact extraordinar asupra literaturii. La numai zece ani de la prima expediție a colonelului, începută în 1902, Sir Arthur Conan Doyle, publică romanul „O lume dispărută”, a cărui acțiune se petrece pe un platou din Mato Grosso. Ideea este preluată de geograful Vladimir Afanasievici Obracev, care, trei ani după Conan Doyle, scrie „Plutonia”, în care înfățișează un ținut cald aflat în Siberia, unde, la fel ca și în „Lumea pierdută”, supraviețuiesc oameni primitivi, umanoizi-maimuță și dinozauri. Scriitori precum Arthur Evelyn Waugh, Douglas Preston și Lincoln Child sunt inspirați de aventurile lui Fawcett. Mai mult, Fawcett împarte cu exploratorul și omul de știință american Roy Chapman Andrews, onoarea de fi prototipul lui Indiana Jones, eroul a 12 romane pentru tineret scrise de Rob MacGregor în perioada interbelică. Seria este continuată azi de autorii Campbell Armstrong, James Kahn, James Rollins Steve Perry și Martin Caidin. De subliniat că Roy Chapman Andrews, „colegul” lui Fawcett, a cercetat cu predilecție Asia Centrală și a publicat 23 de cărți!

(continuarea în numărul următor)

TATIANA BRADU*

JUBILEU 2014: SEMICENTENARUL FILIALEI BÂRLAD A SOCIETĂȚII DE GEOGRAFIE DIN ROMÂNIA

Influența cliimei asupra economiei Colinelor Tutovei

Primele observații meteorologice efectuate în țara noastră au avut un caracter empiric și întâmplător, legat de anumite manifestări ale vremii, cu efecte negative, în special asupra agriculturii. Primele informații referitoare la anumite caracteristici ale vremii și cliimei au apărut în secolul al XV-lea în diferite cronici (*Cronicile Brașovului*, 1420, *Letopisețul Țării Moldovei* etc.), unde erau notate unele fenomene atmosferice deosebite (în prezent, numite riscuri climatice) care produceau calamități.

Dimitrie Cantemir, în lucrarea sa *Descriptio Moldaviae* (1716), deși partea de climatologie nu este foarte mare, prezintă totuși informații corecte legate de diferențierile dintre clima montană și cea de câmpie.

După înființarea primelor stații meteorologice (cea mai veche, la Iași, în 1770-1772) și posturi pluviometrice în regiunile agricole sau de-a lungul Dunării, pentru navigație, se poate vorbi de dezvoltarea cercetării climatologice pe baze științifice. Înființarea Institutului Meteorologic Central (I.M.C.), a cărui denumire s-a tot schimbat pe parcursul anilor, în prezent fiind Compania Națională – „Institutul Național de Meteorologie, Hidrologie și Gospodărire a Apelor” – SA (C.N.-I.N.M.H.G.A. – S.A.) sau, mai simplu, cum este cunoscut în mass-media, A.N.M.H. (de curând separat în două Agenții Naționale: de Meteorologie și de Hidrologie), în data de 30 iulie 1884, la inițiativa și sub conducerea savantului Ștefan Hepies, a impulsionat cercetările din domeniul meteorologiei și climatologiei.

O dată cu reorganizarea Institutului meteorologic și a rețelei de stații meteorologice după primul război mondial, încep să apară lucrări importante care abordează elementele și fenomenele meteorologice.

În a doua jumătate a secolului al XX-lea, s-a pus un accent deosebit pe dezvoltarea climatologiei aplicate, studiile fiind direcționate către agricultură, silvicultură, transporturi, construcții, sistematizare teritorială, sănătate publică etc. A fost reorganizată și rețeaua națională de stații meteorologice, observațiile fiind efectuate conform normelor O.M.M. În anii '80, funcționau aproximativ 200 de stații și 1.500 de posturi pluviometrice; în prezent, numărul lor s-a redus, din diferite considerente, la 147 de stații, din care 60 sunt cu program agrometeorologic. Activitatea de stocare și prelucrare a datelor meteorologice este coordonată și îndrumată de A.N.M.H. (Secția de climatologie cu arhiva de date și Centrul de calcul automat).

Aceeași soartă au avut și stațiile meteorologice din Colinele Tutovei, de la Oncești (1930) și de la Plopana (1953), care au fost desființate în 1999. A rămas stația meteorologică de la Bârlad, înființată în 1887.

În România, studii și cercetări de climatologie se fac în A.N.M.H., în Institutul de Geografie al Academiei Române și în Facultățile de Geografie ale principalelor universități, fiind direcționate către: climatologie generală, metodică climatologică, microclimatologie, topoclimatologie, climatologie regională și climatologie aplicată (Agroclimatologie, Climatologie urbană, Bioclimatologie, Climatologie silvică, Climatologie marină etc.).

Studiul Colinelor Tutovei, ca unitate individuală sau în ansamblu Podișului Bârladului, la rândul lui ca parte integrantă a Podișului Moldovei, s-a bucurat de o abordare amplă, atât la nivel universitar, cât și preuniversitar. S-au realizat studii la nivel general sau local, pentru întocmirea tezelor de doctorat, lucrărilor de gradul I, master sau licență.

Vom face, în continuare, un sumar inventar (în funcție de datele

de care dispunem în acest moment) al câtorva dintre lucrările în care, în special sau tangențial, a fost abordată clima:

Teze de doctorat: *Clima municipiului Vaslui* (Larion Daniela, 2000), *Diferențieri climatice în partea de sud-est a Moldovei* (Hohan Daniela Simona, 2001), *Câmpia Moldovei. Studiu climatic* (Mihăilă Dumitru, 2003), *Clima Colinelor Tutovei* (Bradu Tatiana, 2004), *Podișul Bârladului. Studiu agroclimatic* (Hulubei Daniel, 2008), *Bazinul Pereschivului (Colinele Tutovei). Studiu de geomorfologie și pedogeografie cu privire specială asupra utilizării terenurilor* (Niacșu Lilian, 2009), *Bazinul Tutovei. Riscurile naturale și vulnerabilitatea teritoriului* (Stîngă Iulian, 2009).

Lucrări științifice pentru obținerea gradului didactic I: *Studiu geografic complex al comunei Alexandru Vlahuță, județul Vaslui* (Marcu Teofil), *Studiu fizico-geografic al Podișului Covurlui* (Cîmpeanu Carmen), *Studiul fizico-geografic al comunei Vișoara* (Sandu Mirela), *Monografia comunei Pogana* (Rășcanu Valentin), *Monografia comunei Zorleni* (Gîndu Liviu).

Lucrări de master: *Clima și riscurile climatice în depresiunile Huși și Elan-Horincea* (Șoitu Daniel), *Riscuri geomorfologice în Bazinul Horoiatei* (Mereuță Crina Mihaela), *Calitatea mediului urban în municipiul Bârlad* (Lungu Mihaela), *Valorificarea potențialului turistic rural din România* (Diaconu Lucia), *Turismul județului Vaslui* (Mihăilescu Mihaela).

Lucrări de licență: *Precipitațiile atmosferice din Podișul Bârladului* (Iftene Corneliu), *Fenomene meteorologice de risc în Podișul Bârladului* (Pleșu Cristian), *Temperatura aerului în bazinul superior al Bârladului* (Șoitu Daniel), *Comuna Vinderei – monografie geografică* (Radu Daniel Romeo), *Monografia Comunei Șuletea* (Rășcanu Valentin), *Agricultura județului Vaslui, una a contrastelor* (Pașcanu Andrei).

Condițiile climatice reprezintă unul din elementele mediului natural care joacă un rol deosebit de important în viața și activitatea omului. Mediul geografic reprezintă un factor important în dezvoltarea societății, dar nu este determinant.

În activitatea sa productivă omul transformă în permanență mediul geografic, acționând asupra componentelor lui. Pentru a valorifica în mod corect mediul geografic, fără a-i produce modificări cu efecte dezastruoase, este necesară cunoașterea condițiilor climatice din zona respectivă.

În momentul de față climatologia are aplicabilitate în tot mai multe domenii de activitate. Posibilitatea de aprofundare a cercetării climatologice a permis definirea mai corectă a noțiunii de climă, înțelegându-se prin aceasta regimul multianual al elementelor și fenomenelor meteorologice, atât cele care se produc și se desfășoară în mod obișnuit, cât și cele excepționale.

Clima unei regiuni își pune amprenta asupra aspectului general al mediului, în funcție de care se stabilește activitatea economică de bază, precum și alte activități ce se pot desfășura în spațiul respectiv.

Ca aspect general, clima Colinelor Tutovei prezintă elemente de favorabilitate pentru desfășurarea activităților predominant agricole. Există însă și elemente sau fenomene climatice care produc disfuncționalități în desfășurarea normală a activității. Sunt manifestări normale pentru caracterul cliimei temperat-continentală a regiunii studiate. Cunoașterea lor sub aspectul modului de producere și manifestare, a consecințelor ce pot deriva din acțiunea lor ar avea rolul de a preveni sau reduce pe cât posibil efectele negative.

Temperatura aerului este elementul climatic cu acțiune

permanentă asupra vieții. Influența ei se resimte zilnic, lunar, anotimpual și anual, prin variațiile sale.

Analiza anotimpuală a valorilor medii de temperatură înregistrate în aer relevă că, în Colinele Tutovei, cea mai caldă lună este iulie, urmată de august. Importanță deosebită au și zilele de vară (temperaturi mai mari sau egale cu 25°C) și zilele tropicale (temperaturi mai mari sau egale cu 30°C). În acest caz, persoanele cu anumite probleme de sănătate afectate de acest disconfort termic trebuie să-și ia toate măsurile (vestimentație adecvată, consum ridicat de lichide, evitarea expunerii la soare, modificarea programului de lucru, asigurarea unui sistem de ventilație, evitarea zonelor aglomerate etc.) pentru a suporta ușor zilele caniculare.

Ca un element de favorabilitate pentru clima Colinelor Tutovei remarcăm frecvența redusă a nopților tropicale (temperaturi mai mari sau egale 20°C). Din acest punct de vedere populația rurală a regiunii suportă mai ușor stresul termic din timpul zilei, având posibilitatea să se refacă în timpul nopții.

În Bârlad sau în târgurile care au tendință de urbanizare și au construite blocuri, persoanele din apartamentele aflate la ultimul etaj, din cauza modului de construire a acoperișului, suportă foarte greu temperaturile ridicate din timpul verii, căldura acumulată de materialul acoperișului în timpul zilei radiind spre interiorul locuinței. Frecvența redusă a nopților tropicale este favorabilă și plantelor de cultură care, în timpul zilelor tropicale, își reduc suprafața de transpirație prin răsucirea frunzelor.

În Colinele Tutovei temperaturile maxime absolute au înregistrat valori de 36.7°C/25.07.1987 (la Plopana), 37.7°C/4.08.1998 (la Oncești) și 38.1°C/25.07.1987 (la Bârlad). Ca urmare, și la suprafața solului valorile maxime înregistrate au fost ridicate: 61.8°C/8.07.1999 la Plopana, 64.3°C/16.07.1995 la Oncești și 66.1°C/1.07.1987 la Bârlad. Aceste valori maxime au ridicat reale probleme populației și economiei în general.

Temperaturile minime absolute au coborât în această regiune, până la -23.4°C/14.01.1972 la Plopana, -26.1°C/14.01.1985 la Oncești și -24.2°C/16.01.1985 la Bârlad (-30.5°C/25.01.1942). La suprafața solului minima absolută a înregistrat valori între -30.2°C/2.02.1988 la Plopana, -32.5°C/20.02.1988 și -29.4°C/13.01.1985 la Bârlad. Aceste valori coborâte ale temperaturilor au creat probleme atât populației, cât și sectorului agricol.

În regiunea Colinelor Tutovei temperatura medie zilnică coboară sub 0°C din luna septembrie, menținându-se la aceste valori până în luna aprilie în extremitatea nordică și până în luna mai în cea sudică, rezultând un interval de 112 - 127 zile cu îngheț pe an.

Numărul zilelor de iarnă oscilează între 43 zile în nord și 40 zile în sud, înregistrate în intervalul noiembrie-martie. Noapțile devin geroase în același interval noiembrie-martie, dar sunt într-un număr mai redus (23-28 nopți). De aici rezultă preocuparea populației pentru procurarea combustibilului necesar încălzirii locuințelor, uneori chiar jumătate de an. De regulă, combustibilul este de natură lemnoasă, mai puțin cărbuni sau hidrocarburi, având în vedere caracterul predominant rural al regiunii. În afară de lemnul procurat de la Ocoalele silvice, se practică frecvent tăierile necontrolate, având în vedere sistemul actual de împrietărire. Acest lucru determină reducerea suprafețelor forestiere, cu implicații asupra mediului în general. Asocierea temperaturilor scăzute din sezonul rece cu cețuri persistente, vânturi puternice însoțite uneori de viscole, polei, în afară de disconfortul termic produs populației, conduce la apariția de probleme de ordin sanitar (gripe, viroze, pneumonie, bronșite, fracturi, degerături în unele cazuri) sau probleme în sectorul transporturilor, alimentării cu apă și energie, în zootehnie sau în sectorul vegetal (solul neprotejat de zăpadă duce la periclitatea culturilor de cereale de toamnă), probleme care pot paraliza aproape complet activitățile din economie.

Un factor climatic cu efecte nefavorabile asupra economiei și populației în spațiul Colinelor Tutovei este **seceta**. Ea se poate manifesta tot timpul anului, dar efectele ei sunt percepute de populație îndeosebi în semestrul cald al anului. În anotimpul de iarnă, lipsa stratului de zăpadă cu discontinuitate evidentă în partea sudică a regiunii duce la diminuarea rezervei de apă necesară plantelor la declanșarea ciclului de vegetație. În anotimpul de

primăvară, umiditatea aerului este redusă și, asociată cu vânturi puternice și temperaturi ridicate în timpul zilei, contribuie la întârzierea declanșării stadiilor de vegetație. În anotimpul de vară, dacă se instalează uscăciunea și seceta în faza de maturitate la unele culturi, chiar dacă respectiva cultură a evoluat normal până în acel moment, ea poate fi compromisă. Putem exemplifica cu instalarea secetei în faza de maturizare a bobului la grâu, secară, orz. În acest caz, bobul nu mai are dimensiunile normale sau nu se formează deloc, obținând o frumoasă recoltă de paie, care poate fi valorificată doar în zootehnie sau în industria celulozei. În anotimpul de toamnă seceta poate împiedica încolțirea și dezvoltarea normală a grâului înainte de intrarea în iarnă.

Cea mai violentă secetă din Colinele Tutovei a fost cea din 1945 - 1946, manifestată la nivelul întregii țări. Efectele s-au concretizat în compromiterea parțială sau totală a recoltelor, uscarea pajiștilor, secarea râurilor și a fântânilor, victime în rândul populației și animalelor *Regimul anual al precipitațiilor* influențează și regimul hidrologic al râurilor. În perioadele cu precipitații reduse sau în lipsa acestora debitul scade foarte mult, uneori până la secarea în totalitate. Fenomenul este caracteristic rețelei hidrografice din partea de sud a Colinelor Tutovei. Acest lucru se reflectă și în hidrometrie - Valea Seacă, afluent al Bârladului. Și râul Bârlad, în perioadele secetoase are un debit atât de scăzut încât poate fi ușor asemănat cu un pârâu. De aici a rezultat necesitatea creării de acumulări de-a lungul rețelei hidrografice. Cele mai importante acumulări sunt: Pușcași, pe Racova cu un volum total de 20.7 milioane m³, Râpa Albastră, pe Simila (25.8 mil.m³) și Cuibul Vulturilor, pe Tutova (54.6 mil.m³). Folosința principală a acestora este de a alimenta cu apă localitățile din apropiere. În perioadele cu deficit de precipitații volumul poate scădea simțitor (5.71 mil.m³ la Pușcași, 8.76 mil.m³ la Râpa Albastră sau 6.65 m³ la Cuibul Vulturilor). Mai există în regiunea Colinelor Tutovei, pe râurile principale, măcar 1 - 2 iazuri folosite pentru piscicultură sau pentru irigații.

Vântul este elementul cu cel mai mare dinamism, influențat de circulația generală a atmosferei. Circulația generală a atmosferei și configurația reliefului influențează *direcțiile* dominante ale vântului: nord-vest, sud, nord - pe interfluvii, nord-vest, sud-est, nord - pe văi și în zonele adăpostite, determinând o viteză medie anuală de 1.9 - 3.4m/s. Și valorile *calmului atmosferic* sunt influențate de aceiași factori: 30% în primul caz, 40 - 45% în al doilea caz.

Pentru teritoriul analizat importanță înaltă prezintă viteza energetică a vântului, care favorizează amplasarea instalațiilor eoliene. Vitezele medii lunare de 3.4 - 3.8m/s pot asigura funcționarea motoarelor eoliene timp de 5000 - 6000 ore pe an. Dacă, în trecut, numărul morilor de vânt era mare, astăzi vorbim de această resursă naturală atmosferică doar ca posibilitate teoretică de utilizare.

Înghețul, ca fenomen meteorologic cu efecte negative, se poate produce, în aer și la sol, în intervalul noiembrie - martie, adică un interval mai mare de 230 zile fără îngheț. Legat de acesta este și fenomenul de **brumă**, care se produce într-un număr de 51 - 63 zile pe an. Prima brumă de toamnă se poate produce în a doua decadă a lunii octombrie, iar ultima brumă de primăvară se poate înregistra în a treia decadă a lunii aprilie.

Un alt fenomen negativ care se produce în această regiune este **viscolul**, în medie 4 - 6 zile pe an, favorizat de acțiunea *crivățului*. Opusul acestui vânt rece este *suhoveiul*, un vânt cald, care acționează în intervalul iunie - august, în medie 10 zile în jumătatea nordică și 18 zile în jumătatea sudică.

În raport cu situația medie a repartiției spațiale și variațiile în timp ale elementelor climatice se desfășoară și activitatea economică de bază a regiunii concretizată, în principal, în cultura plantelor cerealiere, pomicultură și viticultură, față de care elementele climatice prezintă, în general, aspecte de favorabilitate. Putem afirma că influența climei se impune asupra populației și imprimă caracterul economiei regiunii.

VASILE CHELARU

CÂND PASIUNEA DEVINE PROFESIE...

Motto:

„Polițiștii sunt acei cari, cu toate vicisitudinile timpului, cu toate criticile neîntemeiate și bârfelile nesocotite, stau strajă neclintită în îndeplinirea datoriei, asigurând cetățeanului o odihnă liniștită prin apărarea vieții și avutului său”.

(Raliu N.Georman, subdirector general al Poliției, 1941)

În urmă cu câțva timp, în preajma sărbătorilor de iarnă, poștașul a adus o felicitare trimisă dintr-un cartier din municipiul Bârlad. Polițistul al cărui nume era scris printre cele cinci rânduri, așezate pe toată suprafața plicului, la destinatar, mi-a arătat-o ușor stingherit de gândul că ar putea fi bănuț de lipsa modestiei. Mi-a explicat în câteva cuvinte că expeditorul este o bătrână din cartierul de care răspunde, ca polițist de proximitate:

„Stimatul și dragul nostru „apărător”, vă mulțumesc pentru urări și indicații și vă dorim tot binele din lume. Anul Nou să vă aducă multă sănătate, bucurii și împliniri, împreună cu toți cei dragi. Multă putere de muncă ca să ne apărați de rele. Vă trimit din toată inima un călduros „La mulți ani!”, ca dumneavoastră să trăiți cât mine (dar mai bine). Bunica Jana.”

În acea zi, ca în multe altele ce au trecut până atunci, am trăit din nou acele sentimente speciale, eliberate din interior de gesturi firești de recunoștință exprimate de oamenii din jurul nostru, care ne apreciază munca, seriozitatea, profesionalismul. Colegul meu, asemenea multora ca el, dovedind devotament față de cei aflați la nevoie, omenie, înțelegere, grijă profesională față de semenii, m-a făcut iarăși mândru de nobila profesie ce-am ales-o, iar fără acest dulce sentiment nu știu câți dintre camarazi, polițiști din tot județul și din toată țara, ar mai birui permanentele nevoi și griji care, zi de zi, ne consumă energia și viața.

De mai mult timp, în ziua de 25 martie Poliția Română sărbătorește vârsta la care a ajuns de când domnitorul Grigorie Dimitrie Ghica, în 1822, a înmănat Marelui Agă, Mihăiță Filipescu, Steagul Agiei, PRIMUL DRAPTEL al Poliției Române, pe care era brodat chipul Maicii Domnului și al îngerului aducător al „Bunei Vestiri”, iar istoricii spun despre această dată că legalizează funcționarea instituției.

În această zi este sărbătoare și în unitatea noastră, sala de festivități, în ciuda mobilierului vechi, capătă o încărcătură emoțională aparte. Printre cei așezați pe scaune, se află polițiștii avansați în gradul următor, alții răsplățiți cu avansarea înaintea termenului, unii recompensați pentru rezultate bune în muncă ori întreceri sportive, iar cei care nu-și aud numele primesc, alături de ceilalți, mesaje de felicitare ale invitaților și șefilor ierarhici. Privesc mereu cu drag sala plină, uniforme de reprezentare, cămașa albă, chipul mai luminos în această zi al colegilor și colegilor mei, ce exprimă satisfacția datoriei împlinite, mândria de a fi polițist.

Suntem ca o numeroasă, dar frumoasă familie; ne întâlnim la ședințe, acțiuni și razii, ne auzim la telefon, muncim împreună, cooperăm, analizăm, căutăm soluții, ne preocupăm, ne străduim să cunoaștem, să prevenim ori să ripostăm acelor certăți cu legea, parcă mai mulți, mai organizați, mai nemiloși, mai îndrăzneți, mai vicleni. Am înghețat laolaltă la temperaturi scăzute, așteptând infractorul despre care știam

că va veni să fure din casa, mașina, magazinul concetățeanului său; am cutreierat împreună, nopți și zile întregi, prin satele din județ, investigând din casă în casă, din om în om, pentru a-i găsi pe aceia care au luat viața altora, animalele, banii strânși pentru zile negre de bătrâni cu palmele zdrobite de muncă și fața arsă de soare și de lacrimi; am gustat cu toții din licoarea dulce a reușitei sau cea amară a neputinței de a-i descoperi pe vinovați.

Aceasta este familia noastră, unde ne împărtășim temeri care ne copleșesc sufletul la care nu găsim mereu răspuns, nevoi pe care nu reușim mereu să le împlinim, provocări pe care nu putem să le cercetăm, dar ne și bucurăm împreună de reușitele noastre profesionale, de rezultatele copiilor, cu care nu am stat îndeajuns, pe care nu am putut să-i ținem în brațe cât ne-am dorit, să-i așteptăm la poarta școlii și nici la spectacole importante pentru ei noi nu eram în sală, pentru că era nevoie să fim în altă parte, unde semenii ai noștri se aflau în primejdie.

Noi, polițiștii, ne aflăm permanent pe câmpul de luptă, într-un război cu dușmanii nevăzuți din interiorul societății, unii cu case, mașini de lux și „gulere albe”, alții obișnuiți ai penitenciarelor de la vârsta minorității, unii meșteri ai evaziunii, corupției, înșelăciunilor, alții artiști în ale furtului din genți, buzunare, locuințe, magazine, mașini, o parte inventivi, inteligenți, ceilalți violenți din cale afară, pentru care viața omului nu prețuiește mai mult decât a unei vietăți oarecare.

Cineva spunea că viața și munca nu se pot despărți, că fără muncă întreaga viață se prăbușește și că atunci când munca nu este făcută cu pasiune, se înăbușă și moare, iar eu am observat că noi nu ne facem munca numai ca pe o simplă profesie, ca pe o simplă datorie, profesia de polițist de fapt a dat sens vieții noastre, este ceva ce va face parte din ființa noastră întotdeauna.

Îmi amintesc cu drag de-un coleg care, într-o perioadă când eram copleșiți de-o avalanșă de infracțiuni, se trezea dimineată, trecea prin zona în care se concentră o mulțime de furturi, verifica ușile și ferestrele magazinelor, trecea pe la locuințele suspectilor ca să-și dea seama ce-au făcut noaptea, iar la ora șapte, printre primii sosiți la treabă, își consemna rezultatele verificărilor. Nu-i cerea nimeni să facă acest lucru, oamenii ale căror proprietăți le ocrotea nu au știut niciodată câtă grijă avea de ei un simplu agent de poliție, pentru a-i adresa măcar o vorbă bună, bunul simț nu-l lăsa să pretindă vreo apreciere, doar îmi spunea că așteaptă pensia, pentru a avea grijă de nepot și pentru a se odihni mai mult. Destinul a avut alte planuri cu el, căci, la câteva zile după depunerea documentelor de pensionare, a părăsit lumea zbuciumată în care trăim, trecând în alta, unde și-a găsit odihna veșnică...Din nefericire, nu a fost singurul tribut plătit destinului, aproape în fiecare colectiv existând amintiri plăcute despre colegi ale căror trupuri n-au mai avut puterea de a lupta cu boli perfide,

ce le-au rupt prea timpuriu firul existenței.

Dar viața curge mai departe ca un fluviu, în urmă rămânând faptele noastre, prin care vom face dovada prezenței și utilității în această lume, iar profesia de polițist oferă din plin această ocazie.

A fi polițist înseamnă să iubești oamenii, să ai grijă de aproapele tău, să-l ajuți la nevoie, să-l povățuiești cu blândețe, să-i aperi familia, avutul, a fi polițist înseamnă să fii în mulțime om de rând, dar exemplu bun de urmat, să ascuți necazurile, supărările semenilor, să ai suflet, să ai rațiune, să ai curaj, să ai dragoste de neam și de țară.

„Cea mai mare răsplată pentru care trebuie să lupte în viața sa orice polițist este satisfacția de a putea da cât mai multe probe de integritate, disciplină și devotament”, spunea, în anul 1888, colonelul Sergiu Voinescu, prefectul Poliției București.

Privind la o altă scrisoare de pe birou, am realizat cât adevăr conțin vorbele înaintașului nostru și cât de actuale sunt. Mâna unui om în vârstă, pe care mi-l amintesc foarte bine și care m-a impresionat cu prestața sa, exprimarea clară, punctuală, de fost funcționar de bancă, a așternut câteva rânduri, abia după ce i-a fost redată liniștea după care tânjea când l-am întâlnit prima dată: **„În prezent vin la dumneavoastră cu cuvinte de mulțumire pentru faptul că am fost ajutați și prin dumneavoastră vreau să mulțumesc și șefului de post din comuna Grivița pentru că am intrat în posesia bunurilor furate de infractori. Vă doresc, dumeavoastră și subalternilor dumneavoastră, multă sănătate și succes în depistarea și pedepsirea infractorilor, pentru că numai așa vom avea stimă și respect față de Poliția Română.”**

Cred că profesia de polițist are o caracteristică aparte – face ca viața să nu aibă sens unidirecțional, liniar. Fiecare zi aduce o nouă provocare, o altă încercare la care trebuie să răspundem. Cetățenii așteaptă de la noi atenție, respect, prijiin necondiționat, încurajare, siguranță, disponibilitate.

Îmi amintesc o întâmplare ce mi-a fost relatată, la scurt timp după ce terminasem Academia de Poliție, cu scopul de a mi se transmite clar care este menirea polițistului în comunitate. Odată, un coleg a fost chemat în toiul nopții pentru soluționarea unei sesizări, deși și-ar fi dorit foarte mult să nu sune telefonul, însă era de serviciu și n-a apucat să roage pe altcineva să-l înlocuiască. Era supărat, nedormit, iar figura sa tristă dădea impresia de indiferență. Omul din fața sa era agitat, supărat, înfuriat, pentru că fiul său fusese victima unei tâlhării. Procedurile obligatorii de audiere, cercetare la fața locului păreau inutile pentru tatăl îngrijorat, care înșirua o seamă de reproșuri, insulte, nemulțumiri. „Parcă nu-ți pasă de problema mea, domnule! Dacă era cineva din familia dumitale într-o situație ca aceasta ce-ai fi făcut?”, zbiria el la polițistul care se străduia să-i smulgă cu cleștele cât mai multe detalii legate de infracțiunea reclamată. Acesta, cu voce calmă, privirea blândă, obosit, a răspuns: „Aș fi fost mai înțelegător și aș fi avut mai multă încredere. Nu sunteți singurul care are necazuri”. După o noapte întregă de cercetări, făptuitorul a fost prins, prejudiciul recuperat, instanța de judecată a emis mandat de arestare preventivă, echipa de cercetare se pregătea să meargă acasă, chiar cetățeanul neîncrezător arăta mult mai ușurat. A înțeles că polițiștii și-au făcut datoria și a vrut să-i mulțumească celui pe care l-a certat. A aflat de la colegii lui că plecase în grabă și nici cu ei nu a vorbit. Un sentiment nemilos de vinovăție l-a frământat neîncetat, așa că a doua zi s-a hotărât să vină din nou la poliție. Pentru că nici de această dată nu l-a găsit pe polițist a cerut să vorbească cu șeful poliției. „Am fost nervos, eram îngrijorat pentru copilul meu, era lovit, jefuit, eram indignat, dar colegii dumneavoastră

și-au făcut datoria. Vreau să-i mulțumesc omului pe care l-am jignit, însă la început părea că nu mă ascultă, părea obosit...”, a explicat el, sincer afectat de întâmplare. „Așa este, era supărat și era obosit căci de câțiva timp tatăl său era grav bolnav. Când ați sesizat infracțiunea comisă asupra fiului dumneavoastră, colegul meu a venit de la spital pentru a-și face datoria, deși tatăl lui avea mare nevoie de el. Dimineață a plecat în grabă căci primise telefon de la o asistentă medicală. Tatăl său a murit. Nu este bine să judecăm prea aspru oamenii, dacă nu-i cunoaștem suficient. Să știți că este un polițist foarte bun”, a răspuns cu durere în suflet ofițerul.

„Vrednicia polițistului nu depinde de mărimea gradului său, ci de capacitatea sa profesională”, afirma dr. Eugen Bianu, subdirector general al Poliției în 1938.

Din nou mi-am aruncat ochii pe birou, unde, pe verso unei ilustrate, erau consemnate câteva rânduri adresate altor colegi ai mei: **„Stimate domnule polițist Lupu. Stimati polițiști ai Biroului Investigații Criminale de la Poliția municipiului Bârlad, mama mea și cu mine vă transmitem gratitudinea noastră sinceră acelor polițiști care au participat și contribuit la prinderea infractorului ce a tâlhărit-o pe mama mea pe 29.11.2013. Reușita dumneavoastră profesională colectivă i-a ușurat mamei mele trecerea peste ceea ce a urmat a fi o experiență traumatică tulburătoare. Vă suntem recunoscători pentru demersurile și acțiunile dvs. colective, diligente și profesioniste, dar și pentru grija și preocuparea genuină (naturală n.a.) pentru noi, victime de astfel de crime. Este pe cât de reconfortant, pe atât de liniștitor să știm că există polițiști de o asemenea calitate și în orașul nostru, care fac posibilă menținerea ordinii și dreptatea prin lege. Vă dorim mult succes în continuare și recunoașterea muncii dvs. cât mai largă. Bruxelles, 27 ianuarie 2014”.**

Un alt coleg afirma, după citirea acestor cuvinte, că numai pentru o asemenea răsplată merită să fii polițist, nemaivorbind de celelalte satisfacții pe care zi de zi colegii noștri din tot județul, din toată țara, le savurează cu satisfacție.

„Prin prezenta vă înștiințez că aduc mulțumiri Poliției Locale Bârlad, deoarece în data de 26.01.2014 am făcut sesizare la sediul Poliției că s-a pierdut soțul meu meu (cu probleme de sănătate, operat la cap). Țin să mulțumesc personalului care s-a preocupat de găsirea lui, în special dl. Țuțu Dănuț și dl. Pricope (I.J. Vaslui n.a.) și încă alți agenți care au fost la data respectivă de serviciu, la care nu-i știu numele. Vă mulțumesc pentru promptitudine și profesionalism. 12.02.2014”, arăta o altă scrisoare de mulțumire adresată la începutul acestui an polițiștilor de către soția unui om de peste 80 ani pe care l-am căutat ore în șir, într-o după amiază de duminică din luna ianuarie, găsit în cele din urmă căzut în zăpadă pe o stradă mai puțin circulată din orașul nostru, înainte ca frigul să-i fi suprimat puținele zile care i-au mai rămas de trăit.

Oamenilor care ni s-au adresat, celor care nu au făcut-o, cetățenilor care au încredere în noi, precum și celor care mai păstrează sentimente de neîncredere, le transmitem promisiunea că ne vom face datoria, respectându-ne jurământul de credință, căci **„polițistul să știe că nu are și nu trebuie să aibă alt judecător decât legea și conștiința lui”, după cum spunea D.R.Ioanițescu, subsecretar de stat la Interne, în anul 1929, iar pentru momentele de împlinire profesională și umană, pentru dragostea față de oameni și profesie, pentru curajul, dăruirea, devotamentul vostru, dragi polițiști, vă mulțumesc!**

GHEORGHE POSTELNICU

TÂNĂRUL VERONEL

Fragment din romanul „Vâsla de sare” în curs de apariție

Cel mai greu îi era Mariei Zigu în turele când se oprea apa. Se afla în curte o pompă de mână și căra de acolo multe găleți. După trei zile știa o mulțime de lucruri despre răniți; despre morți și dispăruți nu avea să afle niciodată nimic. Când s-a prins că tânărul cu nasul mic de la terapie intensivă este profesor s-a posomorât și a hotărât să-l ajute, în primul rând să scape de cătușe, apoi să scape cu viață. Sentimentul matern se rostogolea prin saloanele Spitalului Gârlași, întruchipând tocmai miezul viu al existenței, la care viața nu voia să renunțe în decembrie 1989. Nu s-a lăsat până când medicul miop și un civil au aprobat să mai aducă în salon doi răniți, pentru ca tânărul încătușat să nu mai fie singur. Stă și schimbul următor, cum să nu, dar dacă trebuie dus la București, de ce nu-l duc la București? Ce, acolo nu sunt anchetatori, procurori, securiști ?

Când nu-și pierdea cu totul cunoștința, Veronel Ivan era cuprins de o somnolență teribilă. Nu-l durea nimic, dar nu-și putea mișca jumătate din corp. Un câine uriaș sau o capcană îl strângeau de gât și de încheietura mâinii drepte cu niște canini ascuțiți. Sub această impresie dormea, se trezea, dormea din nou într-o trecere rapidă de la întuneric la lumină. În suferința sa certase destinul pentru nepăsare, dar iată, soarta cu tot misterul ei de nepătruns coborâse asupra sa prin grija acestei femei în vârstă care îi dă ceai cu lingurița și lichidul acrișor îl încălzește și îi pune sângele în mișcare, deocamdată numai în jumătate din trup, iar el cade din nou în haos și nu mai vede mâinile străine.

Ceilalți se simt mai bine și nu se mai satură de vorbă.

—De ce trag ? În cine trag ?

—Soldații și maniacii. Cred că trag în fantome. Au sărit de pe fix când au primit muniție.

—Eu cred că e un secret pe care noi nu-l știm, dar îl vom afla. Rușii, ungurii...

—Așa crezi ?

—Desigur . E un talmeș-balmeș provocat de cei cu arme, în folosul cuiva.

—Dar cei care apar la televizor ?

—Nu-i mai crede nimeni. Când flămândul vorbește de mâncare, iar reumaticul de durerile lui, cine stă să-i asculte ?

—Ia mai spune, că m-ai dat gata cu revoluția ta.

—Stăm noi în piață. Jos aia, jos ailaltă. S-au auzit niște pocnituri. Am crezut că se trage în noi. Ne-a sărit muștarul și am spart vitrina la autoservire. Am intrat claie peste grămadă. S-a oprit răpăiala. Am ieșit care cu lichior, care cu coniac, cu pâine, cu drugi de salam. Ne întoarcem în fața palatului. După noi se iau și alții. Ferește-i, Doamne, pe milițieni din drumul nostru. Caralii de la intrare se dădeau la noi că chestii, socoteli, consemn. Ce să faceți în prefectură?Nu e nimeni aici, dar ai noștri s-au și apucat să le care la pumni.

—Dar focurile de armă?

—Cât am umblat prin oraș am auzit împușcături, dar gloanțe n-am văzut. După ce am pus stăpânire pe birouri și am cocoșat niște pițifelnici care se rățoiau, am ieșit pe balcon. Atunci au început să piuie plumbii ca puii sub cloșcă. A căzut o fată, a căzut un ochelarișt, amândoi cu găuri în frunte. Ne dădeau gata, dacă nu veneau muncitorii de la IUT. N-au mai tras în centrul orașului.

—În vremea asta eu îmi încercam mușchii cu yalele din

blocul Camelia. Fiecare cu norocul lui. La ieșire mi-a pus unul lanterna-n ochi și de-atunci nu mai știu nimic.

—Noi am prins curaj. Am ieșit din veceuri, din dulapuri. Am prins drag de cărți și de tablouri. Ne-am saturat repede de ele și le-am aruncat de la balcon. Șmecherii au aruncat și doi milițieni care făcuseră gât. Unul mai colțos m-a luat cu el. Cred că am amândouă picioarele rupte.

Cu o mână legată la punga cu perfuzie, cu cealaltă încătușată, Veronel Ivan putuse asculta pentru prima oară de când se afla aici, o discuție întreagă. Gândurile lui se depăneau pe un fond de mare emoție care le împiedicau să se limpezească. Țștia îl cred terorist. Cum să le spună cine este, dacă nu poate vorbi? Femeia în vârstă se pare că a înțeles ceva. Doctorul, de ce nu vine Doctorul? L-au împușcat? De ce nu vine mama? Îl crede mort? Întins numai pe spate își dorește întoarcerea la viața întreagă și nevătămată. Ei! Revoluția va triumfa, nu ne lăsăm noi. Sunt și orori, gesturi sălbatice. O vreme poporul va fi divizat între cei care spun „Jos comunismul” și cei care îl cred pe el terorist, între radicali și moderați. Cine va învinge? Ce muntean încăpățânat și tatăl meu. Un ambițios toată viața. „Asta te călește. Vorbăreții nu sunt buni de nimic. În partid e nevoie de oameni tari, energici”, spunea el. „N-am nevoie de niciun partid”, replicase Veronel. „Va fi un partid de masă”- Iulian Ivan. „Și masa cea mai mică poate crea autodistrugerea, o scindare indusă sub acțiunea unor factori întâmplători” – Veronel. „Prostii. Dacă se reformează, nimic nu-l poate distruge.” Aerul rece de la Fișici le tăia respirația. Terenul urca ; pârâul forma din loc în loc praguri mici, presărate cu spărturi de șisturi cristaline. Crengile îi biciuiau. Începuse să ningă. Stâncile se topeau într-un brun-cenușiu care băteau în negru. Oceanul de tuș oglindea casa de oaspeți, făcând-o mai mică, mai fragilă. Fiecare, tată și fiu, simțea pe umeri neliniște izvorâtă din realitatea propriilor aspirații. Neliniște și oboseală. În calitate de tată, Iulian Ivan socotise necesar să-și păstreze o mică rezervă de energie. Băiatul ăsta al meu , după ce va căpăta experiență, își va asuma, fără doar și poate, răspunderi sociale mai mari, poate chiar funcții efective în partid. Simțul său de disciplină îl avertiza că multe din ideile și gesturile fiului său se vor atenua, apoi vor dispărea. Aproape că s-a născut profesor, nu ca el, care vânduse ziare, cărăse geamantane, învățase sudura, înainte să devină inginer metalurgist. Originea sănătoasă, iată atuul lui ! Cu așa ceva nu-ți permiți să ai răbufniri de sentimente, simpatii, îndoieli, ci să ții linia dreaptă a partidului. Se obișnuise cu starea asta de spirit. Se întâmpla să fie morocănos mai multe zile la rând, să nu-i placă oamenii din subordine, să execute cu mulțumire dispozițiile venite de sus. Hm ... Puștiul ... A citit prea mult. E prea multă libertate în artă, am spus-o de atâtea ori. Hm ... Veronel va face lucruri mari cât de curând. Faptul că era sigur de asta îl făcea să se creadă mai presus de alții. Pe măsură ce se adâncea în gânduri, ridurile ce îi brăzdau fruntea se făceau mai întunecate. Hm ... Un puști de 25 de ani care are impresia că le știe pe toate. Ce câștiga, dacă spui adevărul în față? Care adevăr? Adevărul tău? Poate fi atât de mic, de neînsemnat... Flutură mâna în semn de înțelegere, dar Veronel era prea în urmă ca să-l vadă. Minte schimba direcția foarte des, se izbea un moment de copacul din față, apoi de stânca din vârf. Totul e atât de uriaș, încât simți că te pierzi, dar mereu se găsesc

temerari care iau urcușul în piept. Of, băiatul ăsta al meu ! Spune că lucrurile sunt încălcite, nu așa cum le văd eu. Dacă ar accepta să se transfere în oraș, se va integra pe orbita ordonată pe care se mișcă tinerii din sistem, schimbul de mâine. Neînțelegerile dintre noi vor fi mai puține, se vor tasa mai ușor. Din plimbarea de o oră nu mai rămăsese nimic, în afară de oboseala pe care aceasta a scormonit-o. Dându-și seama, privirea bărbatului se spiritualizase, buzele rămăseseră deschise, nările palpitau, obraji zăvâneau. Așa l-a apreciat fiul când l-a ajuns din urmă.

După un leșin lung mintea lui deveni o pânză multicoloră în care predominau nuanțele aprinse. Cercul lui de idei cuprindea de data asta pe cei doi răniți care fuseseră deja mutați în alt salon sau plecaseră acasă, libertatea, democrația, Europa. Vor rămâne cei mai rezistenți, insomniaci și ambițioșii. E posibil, gândea Veronel, mirându-se că o putea face atât de clar, e posibil ca în timpul acestei revoluții, oamenii de jos să-i urască pe intelectuali. Motivul acestei atitudini? Faptul că aceștia folosesc doar creierul și, când scriu sau vorbesc, o fac atât de limpede, de curat, încât și cel mai prost înțelege. Sunt disprețuiți și pentru că din punct de vedere material se află mai jos decât ei, intelectualul fiind chirias, neavând nici măcar mașină. În timpul războiului civil din Rusia, soldații armatei roșii le făceau de petrecanie domnilor cu cea mai mare plăcere, uitându-le numele și numărul.

„Dragii mei, nu e nevoie să vă spun cât de rău merg lucrurile. Suntem chemați să jucăm un rol important. Datoria noastră va fi să ducem la îndeplinire hotărârile de partid și de stat .” Tatăl încerca să-i închidă pe toți în propria rețea de iluzii și de emoții. În toată povestea, Veronel s-a purtat bine, dar acum, o chemare launtrică îl îndemna să-i ceară iertare pentru felul în care își exprimase părerile politice care atunci tăiaseră felii din fața masivă a inginerului Ivan, împietrind conturul subțire al buzelor sale. În pungile cu perfuzie, lichidul clipește ca o pisicuță. De ce atâta liniște? se întreabă el. După lăsarea întinericului în spital domnea liniștea, nu se mai trânteau ușile și pe coridoare începea acalmia. De atâta liniște simți cărcei în piciorul teafăr. De ce nu mai vine nimeni? De ce nu mai vorbește nimeni? Ce spune tata despre întâmplarea asta? Arătase atâta simpatie față de regim, că le făcea pe rude și pe vecini să fie stingheriți în compania lui. La prima vedere, înfățișarea sa nu se diferenția de cea a altor activiști de partid, dar erau și deosebiri. Când se încrunta, aducea cu un secretar cu propaganda, aspru la înfățișare, pătruns de dilema existență-conștiință, un caracter tare, implacabil și incoruptibil. Chipul său oglindea rezonanța sufletului la mărețele înfăptuiri. Îndărătul ochilor cenușii ca sticla topită, rămânea omul mânat de resortul propriei ascensiuni. Veronel suferea de o timiditate dureroasă în raporturile cu inginerul-șef Ivan. Orice-ar fi spus, acesta pretindea că el o făcuse înaintea tuturor și Veronel își găsea greu cuvintele, ca pe niște bile de rulment scăpate în iarbă.

De când fusese numit vicepreședinte cu probleme economice, lui Iulian Ivan îi plăcea să clasifice oamenii, chiar dacă pentru asta făcea un mare efort intelectual să identifice tipul și grupa. Îi muta de la o grupă la alta, ca pe niște piese neînsemnate, cum se întâmplase și cu Veronel, pentru că Veronel elev de liceu nu era totuna cu Veronel student și nici cu Ivan Veronel, proful de română-franceză. Obositoarea personalitate a tatălui, care nu putea să-și trateze fiul de la egal la egal, fiind practicantul unor relații tradiționale de la tată la fiu, în care al doilea preia fără modificări modul de gândire al celui dintâi. Mereu existase între ei o tensiune nedefinită, reflectă Veronel. Față în față, gândurile lor ajungeau greu la suprafață, parcă trebuind să străbată o peliculă uleioasă de petrol.

—Greșești, dacă susții că nu putem ieși din criză cu forțele proprii, fusese de părere tatăl.

—E prea târziu (fiul).

—Află că salvarea va veni din cooperarea cu țările în curs

de dezvoltare.

—Nu e posibil. Săracul tot sărac rămâne, a încheiat tânărul. Era 12 sau 13 decembrie. Ultima lor discuție.

Datora supunere tatălui său, dar până când? Știa că relațiile inginerului Ivan îi mai puteau fi de folos, dacă... și îl cuprinse un resentiment și, în același timp, o emoție care contrastau cu involburarea acidă din stomac. Gura îi era uscată și își trecea mereu limba peste buze. În salon totul era calm. Începu să se plictisească. Îmi vine de hac spitalul. Da, da, m-au lovit zdravăn. Cine mă-sa a făcut-o? Vrea să-și maseze grumazul, dar mâna i se oprește la jumătate.

—Cine a făcut asta?

Are impresia că strigă, dar nu scoate decât o șoptă.

—Fir-ar să fie, teroriștii mi-au găurit dovleacul. Am din nou amețeli, acesta-i adevărul adevărat.

—Ce a fost a fost, ce va fi va fi, pare că spune cineva.

Mintea lui, prinsă într-un curent de aer, începu să se piardă în negură. Strigă, are impresia că strigă, se zbate, altă iluzie. Prin colțul de geam soarele a apus. Sticla capătă culoarea bronzului din monumente. Își imaginează glonțul de plumb intrându-i în gât și sfârtecându-i mușchiul, vasele de sânge, oasele de la baza craniului. I se face frică. Se scufundă din nou într-o legănare somnolentă. Își dorește să vadă glonțul și gândul îl înviorează puțin. Se dezintegrează în foiala atomilor de oxigen din tubul albastru. Tavanul nu mai este alb. Prezintă tot spectrul cu cele șapte culori individualizate, perfecte. Ce vede nu mai văzuse vreodată. Sub pleoape se învârt șuruburi roșii, oranj, galbene, verzi, albastre, indigo, violete, care, încet, încet, se înșurubează în creier, schimbându-se în cercuri concentrice într-un leșin eterat. Apoi un miros blând de lapte praf se încolăcește pe o scară fără sfârșit.

Se trezește după o jumătate de oră. Leșinul îl transportase într-un fel de stupoare. Fir-ar să fie, eu sunt cel care geme, nu mai e nimeni în salon. Se simțea intrând ușor, ușor, în salteaua de burete. Căldura acesteia se răspândea în ființa sa, alinând-o, aburind-o. Acum plutea între două blocuri de locuințe, între Liceul „Eminescu” și Cinematograful „Tineretului”. Apoi i se făcu frig și începu să tremure. Pentru o clipă ideile se limpeziră ca gheața și îl cuprinse din nou frica. Păreau să fie frigul și frica altcuiva. Trebuie să mă țin tare, gândi el și își pierdu iarăși cunoștința.

Maria Zigu vine la schimbul trei cu o oră mai devreme, cuprinsă de o presimțire rea. În întineric, aleile sunt mai înguste. Dărele de lumină care ies prin ferestre aduc copacii mai aproape, se scurg spre rădăcini. Pământul parcă fusese leșinat toată ziua și acum își revine datorită dungilor de lumină. Din Pădurea Spătaru apare o lună rozalie. Mai întâi seamănă cu globul din camera de gardă, pare unsă cu ulei de soia și apoi se îngălbenește ca un turchestan. De la lună la patul rănitului se întinseseră fire de păianjen în care se legăna sufletul tânăr. O boare lină se desprinsese din trupul istovit, bătui o clipă cât o viață de 25 de ani deasupra lui și o porni spre lună, înfiorând totul în calea ei. Libertatea picată din cer ca un oftat care trebuia plătit. Maria Zigu o luă razna. Se întoarse cu spatele, își acoperi ochii cu palmele și începu să urle sfâșietor, înfigându-și unghiile în carne, înfigând creierul în adâncul întunecat al destinului. Însângeați, oamenii căutau pacea. Se apropiară medicul miop și civilul cu părul scurt care eliberă brațul din încătușare. Maria Zigu reveni cu fața, făcu trei cruci mari pentru sine și o cruce mică pe trupul nemișcat, îl acoperi cu cearșaful alb, cu sufletul și cu mâinile ei. De ce, Doamne, de ce ? Era tânăr ... Îl iubeau pământul de sub tălpile lui, cerul de deasupra capului, copacii cu frunzele. Ferește-l, Doamne, pe fiul meu... Apoi nu mai plânse, nu mai vorbi, nu mai gândi. Ceru să fie scoasă la pensie.

TEODOR OANĂ

ÎNDRUMARE ȘI CONTROL

Nu uit niciodată să-mi felicit prietenii cu ocazia zilei de naștere sau a numelui. Astăzi Dorel schimbă prefixul, împlinește patruzeci de ani, îl văd la redacția revistei Apolo, unde trudește de când a terminat facultatea. E membru al Uniunii Scriitorilor, are câteva cărți publicate, între care două de poezii.

L-am sunat aseară să fiu sigur că îl găsesc azi la redacție. Cum dar din dar se face rai, îi duc o sticlă de vin din cel premiat la câteva concursuri internaționale.

Îl găsesc pe Dorel singur în redacție, cufundat în lectura unor manuscrise. Îl felicit, îl sărut și-i urez să ajungă un clasic în viață. Nu-mi ia vorba în nume de rău pentru că nu i-am dat niciodată dovadă de răutate. În fond, ce-i poți ura mai de preț unui scriitor decât să ajungă un clasic? Mai discutăm de una, de alta pe tema asta, a posibililor clasici în viață, și am ajuns la concluzia că e greu să te oprești la vreunul. Nici scriitorii care se bucură de multă reclamă nu sunt prea mulți, dar și în cazul lor „reclama e sufletul comerțului”.

Discutând așa, primim vizita unei tinere, care întreabă de doamna Felicia Iordache.

- E plecată din localitate, răspunde Dorel. Vreți să-i comunicați ceva anume?

- Nu, aș vrea numai să întreb dacă a citit poeziile mele. Le-am trimis în urmă cu două luni și văd că nici la „Poșta redacției” n-am primit un răspuns.

- Cum vă numiți?

- Lucica Zărnescu, răspunde tânăra cu jumătate de gură.

- Să ne uităm în arhivă, zice Dorel, îndreptând un zâmbet spre mine. Deschide sertarul biroului și scoate un dosar destul de voluminos. Caută și găsește poeziile tinerei Lucica Zărnescu.

- Domnișoară, i se adresează Dorel, știți că noi nu returnăm manuscrisele nepublicate, dar pentru că ați venit vă rog să ni le mai trimiteți o dată, dar cu semnele de punctuație puse la locul lor. La dumneavoastră acestea lipsesc cu desăvârșire.

- Bine, dar..

- E mai bine cum vă spun eu, zice Dorel. Cu semnele de punctuație puse, poeziile vor suna altfel și poate veți mai interveni în text pe ici, pe colo.

Tânăra, ușor stânjenită, primește cele câteva pagini cu poezii, spune „mulțumesc” și pleacă.

- Ești categoric, zic, nici măcar o vorbă de încurajare?

- Dragul meu, doamna Felicia Iordache, care semnează „Poșta redacției”, sunt eu. E mai bine așa. Decât să-mi fac dușmani, mai bine să primească dânsa amabilitățile unora și altora.

- Așa faci cu toți care trimit manuscrise?

- Aici e aici. Cu începătorii fac atât cât pot, adică muncă de îndrumare și control, cum se spunea altă dată. Cu ceilalți e mai greu. Am însă grijă să fie compromisul cât mai mic.

- Recunoști acest lucru?

- Indiscutabil. Uneori mă nesatisfac texte trimise de autori foarte productivi. Anul și romanul. Scriu unii în draci, dar n-au timp să recitească, să găsească „cuvântul ce exprimă adevărul”, cum spunea Eminescu.

- Acum ce citești?

- O povestire. Știi cum începe? Naratorul primește o ilustrată de la un prieten, aflat la Roma. Ascultă ce-i scrie: „Dragă Mitule, când am văzut Colosseumul, mi-am amintit de fabricile de la noi, după privatizare, dar înainte de a fi demolate: fără uși, fără ferestre.” Drăguț, așa e? Sunt specii literare aproape ignorate: schița, povestirea. Revistele sunt pline de poezii ca ale domnișoarei Lucica Zărnescu, dar apar și eseuri interesante, recenzii, fragmente de roman, consemnări de evenimente culturale și multe fotografii.

Nu-l mai rețin pe Dorel din lucru. Îi urez spor la „munca de îndrumare și control”, căreia îi acordă toată atenția.

- Te rog să-i transmiți doamnei Felicia Iordache salutări și urări de bine, zic la plecare.

Dorel râde și mă asigură de acest lucru.

RAFAEL TUDOR-LUPĂȘCU

UN „ANOTIMP” MAI BUN

Dar cine mă-nțelege oare?
Poate îmi judecă trecutul
Și nu mai cer la fiecare,
Ca să-mi creadă iar cuvântul.

Când soarele apune iar
Și începe noaptea rece,
Atunci, totul e-n zadar.
Chiar de ești singur, noaptea trece.

Mă uit la stele, lună plină,
Ce-aș putea să fac mai mult?
S-aștept un răsărit, lumină,
Ca să coboare pe pământ.

Mă simt ca în pustietate,
Singurătate, dor și chin,
Cu mii de versuri spulberate,
Adorm plângând, dar îmi revin.

Aș vrea să văd și răsăritul
Și noaptea cum se lasă
Am fost destul nefericitul,
Hoinar și fără casă.

Căci numai timpul mi-e dușmanul
Și timpul tot se schimbă.
Să se termine azi coșmarul,
Ce-i rău vreau să se stingă.

Să-ntorc privirea către timpuri,
Să uit că am fost pribeag,
Să fac din patru anotimpuri
Un „anotimp” mai bun, mai larg.

Și bucurii să mai adun,
Vreau alceva în viață,
Un „anotimp” mai larg, mai bun,
Un viitor plin de speranță.

S
E
M
N
A
L

ȘTEFAN EPURE

CU ROMÂNIA ÎN BOCANCI

Cartea lui Dumitru Buzatu, „Cu România în bocanci”, apărută la Editura Arvin Press, București, 2008, conține prozopoeme cu o tematică variată anunțată sintetic în motto și dezvoltată pe parcurs.

Volumul debutează ca o poveste, precizând totuși anul (1987), locul (Copou – Iași) și elementele (temele) discursului, literatura, cărțile, dragostea, securitatea, valorile, condiția artei și a artistului.

Discursul alunecă ușor într-o realitate concretă (vinderea „Atlanticului” – ceas de mână elvețian, prețios la acea vreme, a cartei de masă studentești, pentru a cumpăra cărți, activitate „desuetă” în contextul proletcultismului) și în reflecții filozofice privind realitățile crude într-o lume a dublului în care libertatea se „prostituiază”, cu „program”, în mod egal pentru toți, „mângâindu-ne pe frunte ori dându-ne câte un șut în c...”

Deși știe că literatura e de „r...”, tăcerea este semn de somn când femeia „fără chip” (de la securitate) îi cerea să dea declarație de ce a vopsit ușa în negru. Acum își dă seama că iubirea e cel mai cumplit torționar.

Iubirea este de mai multe feluri, că un om iubește dinlăuntru și celălalt dinafară, îi despart gratiile, sensul giratoriu, vârstele, apropierea, sărutul etc.

Se simte încolțit și paralizat, torționarul „se dă la el gingaș”, se simte singur în „isteria umilinței” glisate uleios și pervers peste conștiința colectivă împuținată de „leorbăiala friicii” sintetizată în lozinci, în spatele cărora stă o lume de „pupinc...iști”, viermuitoare, ceacără, cu spatele cocoșat care avea grijă de sticla de lapte lăsată la coadă ori pâinea vândută la cartelă, demonstrând victoria socialismului. De-abia acum înțelege vorbele ei (securistei): „Lenin pe dos face frumos, dar zgârâie secunda pierdută”. Finalul „începutului” – „Trag ușa cu grijă să n-o trezesc” atestă că „povestea” e rezultatul unei elaborări privind condiția tânărului student, nu numai perioada totalitaristă.

Folosind dedublarea, autorul rezumă ficțiunea „freudiană” la prezent, cu fluctuații între prezent și trecut, ca o schemă narativă/poetică seducătoare, știind că „esteticul este o luxuriantă și adorabilă minciună”, crede că nu cuvântul este vulgar (aprope de vocabularul utilizat), ci duplicitatea individului, de unde și trimiterea la ideologul Lenin, care n-a înțeles că nu cuvântul este vulgar, ci prostia.

Te poți îndrăgosti și de idei, și de imagini, și de femei, și de scrisul cuiva. Mereu există un dublu, o „evaziune tungusă” a cuvântului nerostit, suferința prin celălalt. Comunismul a eliberat umilința rânjită și plăcerea prin teroarea imaginii perfecte.

Volumul cuprinde un ciclu de opt prozopoeme cu titlu sugestiv, impudic: „hai să ne mirosim ciorapii”, presărate la anumite intervale scrise pentru „fata desenată cu pixul”, încercând să construiască parcările iubirilor subterane, provocând, cu uimire, într-o descriere imaginară, ciocniri cosmice ritmice (pg. 21-22). Uimirea merge în minunata copilărie (pg. 54), e comparată cu ploaia acidă care, la început, răcorește pământul și, mai târziu, îl părjolește. Totuși „urmele lăsate pe drum se văd mai bine decât drumul”, chiar dacă unul oferă și celălalt primește.

Iubirea e comparată cu o baltă pe carosabil, ocolită de lume și de cei sclifosiți, dar căutată de tălpile copiilor viitori, anvelopele o întind în dulcea acvaplanare până ajunge la celălalt (EL) ca un înger, ca o boare (pg. 76).

Când „fetele răsăreau... părul despletind”, „primăvara mea toată, atunci a început moartea mea să mă nască”. „Scrisul e ceresc, boabele de rouă cresc chihlimbar”, „timpul canapea”, „cei doi sori” (de sub bluziță) luminează cerul de arșiță, un „tungus etern” caută prin faruri „ochii tăi inferni” (pg. 79-81). E momentul în care învață că „timpul e o sublimă absență” din catalogul școlii în care a ajuns „profesor de neștire” (pg. 95-96).

Prima iubire nu se uită, te-a făcut să suferi, o vei iubi „până la inimă” și „până la urmă”, de aici și eternitatea iubirii (adolescentine) –pg 160. Toate faptele, toate limbile pământului spuse prin mângâierea „gurguielor” tastelor duceau spre tine (EA), încercând să pătrundă din timpul lui în timpul ei de-a dreptul prin „blugii desenați cu pixul” (pg. 171) până când oamenii dispar „fără să se grăbească nicăieri” (pg. 200-201).

O altă serie interesantă de poezii intitulate „alimentation des animaux domestiques” prezintă categorii filozofice precum „puterea” care nu doar „seduce”, ci și „înnobilează” dacă e în stare, dacă nu „îngroașă rândurile sicriilor umblătoare”. În ceea ce privește arta poetică, ea te eliberează sau îți întoarce spatele când tocmai se părea că te-ai înstăpânit în lumea ei.

Autorul „exemplifică” într-un fel de rapsodie idilică în care timpul „se împreunează (cel de dinainte și după '89) să-i „capseze-n

deget luna” (il apropie și de I. Barbu).

Modernitatea se-mpotmolește la ideea de recuperare a valorilor. Implicarea și detașarea lucidă intră uneori pe „contrasens”, spulberă conștiințele în zona de impact. Adevărul te minte, când ți-e lumea mai dragă.

Cele trei concepte *frică*, *tăcere* și *resemnare* caracterizau (în viziunea autorului) societatea și se pare că ele se prelungesc, ca un ecou și astăzi (vezi și coperta finală).

Regimul totalitar „confiscă intimitățile și sinceritățile și fotografiile de nuntă”. Cei care te-au învățat că Dumnezeu e departe te mint și se mint. Lenin, Hitler și Stalin au trăit în locuri dosnice, pe care muritorii de rând nu le vor cunoaște niciodată. Cei trei sunt datori să curețe cloaca în care trăim, dar se șterg la fund cu adevărurile noastre. Acuma ei se roagă în genunchi, în mănăstiri, „le pute respirația”, „pantalonii lor la dungă cu vipușcă invizibilă”.

O latură excepțională a expozeului o constituie „cursul de estetică”, adevărate lecții despre cuvânt, categorii estetice, poezie, instanțe etc.

Cuvântul este „începutul și sfârșitul”, „referentul” „se joacă” în „imaginarul” colectiv și intim, cu posibilitățile interlocutorului, rămâne neschimbat ca „ideea” în „fața plutonului de execuție”. Sunt două lumi imaginare, una „desenată cu pixul”, alta „cu baioneta”. „Tragicul” suferinței se pliază perfect peste „comicul” „desuet”, într-o „parodie” pe tema esențelor. „Stilul” mai fraudează cuvintele, le terfelește (așa cum faci tu cu mintea femeilor) ca să lase vederii rana sângărândă...

► Pentru poet „răul” e strigăt! Pentru oameni, e pacea turmelor. „Vocea autorului”, „o instanță narativă”, apropiată de „autorul abstract”, e un ideal, în care știutorul „adevărului” și „binelui” făptuiește de-a valma și răul personal și răul colectiv, mutilează conștiințe pentru clona unui adevăr cu iz de „eternitate”. „Naratorul auctorial” își asumă explicit rolul de „autor” al textului, povestirea continuând nu prin democrația imaginilor, ci prin „teroarea dictaturii”, prin „verbul ghilotină și sunetul, glonț de lumină”.

Multe poezii sunt parodii privind superioritatea omului din structură, a celui cu „trecutul neales”, privind egalitatea, libertatea, condiția regelui și a reginei, dragostea în locul și timpul nepotrivit etc. sau pamfletului pentru „viitorul cel idilic și partinic”.

Poeemele de dragoste, uneori sub forma unor rapsodii idilice formează cea mai mare parte a cărții. Chiar și în expresia dură, poetul rămâne impasibil, e „zăpadă și ger”, „arșiță și lumină”, plânge și râde pentru că iubește până „dincolo de naștere”. Dragostea e mai adevărată decât rugăciunea. În viziune matematică, iubirea este o variabilă funcție de altă variabilă (respect, dorință, mister, contopire etc.). Iubirea vine pe contrasensul marcajului

PETRUȚA CHIRIAC

DIRECȚII NOI SAU CANTONAREA ÎN CONSECINȚELE CELOR VECHI?

Plecând de la o ședință a Societății literar-culturale „Academia Bârlădeană”, în care asistasem la prezentarea cărții „Hazard și Haos” (autor: David Ruelle) în traducerea profesorului de matematică Vasile Țugulea și a profesoarei de limbă franceză Elena Popoiu, fiind și nu prea departe de analizele mediei asupra evenimentelor din decembrie '89, aud comentarii ale colegilor, îndreptându-ne spre casă: „... Da, și noi ne cantonăm în consecințele negative ale evenimentelor, în loc să...”

Îmi rămăseseră în minte varii discuții pe respectiva temă, meditănd și selectându-mi acum câteva pagini pentru o viitoare carte, apreciind totodată existența oportunei Societăți, excelentă ca reprezentare a unui trecut viabil, dar și ca o binecuvântare pentru mulțimea de profesori, ingineri și doctori, absolvenți ai școlilor bârlădene, azi conductori de destine pentru viața unor firme ale urbei, cu caracter economic, cultural-științific și social.

Iată cum am pus mai la urmă cuvântul „social”, deoarece, după analizele mediei, aceasta invocând date reale, și la această dată, după înființarea unor asemenea instituții, ele se pierd într-o „învălmășeală emoțională”, spun ei, existentă încă de la începutul schimbărilor respective.

Aș fi vrut să notez aici cuvintele câtorva stimabili colegi despre cartea, prezentată, cum aminteam, ea fiind înțeleasă ca „un tablou fizic al Hazardului și haosului”, profund reflectat în interesantele capitole, și având ca subiect „austera matematică și fizica universală, cu aplicații diverse la Științele Naturii, ori asupra limitelor umane”, dar mi-am lăsat pe masă fișele, până la lectura, pagină cu pagină a cărții, atrasă fiind rapid, de ultimele știri de pe ecrane.

Ele m-au trimis, fără voie, la continuarea unor meditații de după ședință.

Deci, încep să se clarifice, la o documentare, direcții.

Pentru că sunt mulți tineri, spun comentariile, care nu știu astăzi nici cum au funcționat noțiunile de „popor muncitor”, ori stat socialist, în evoluția lui, de la primele etape și până la revoltele colective ori individuale din 1989 în București, documentele pot arăta: „noaptea generalilor”, una din direcții, și compromisul celor două forțe, armata și securitatea, țara trebuind să fie apărată și din interior și exterior, o altă direcție.

Aceasta, însă, au votat alături de reprezentării curentului civic, respectiv, Revoluția și poporul, condus de Iliescu.

parlamentar, într-o Românie cu „turul pantalonilor cârpit cu ață albă” din Apus în Orient.

Expozeul liric este marcat de o varietate mare de metode și procedee stilistice precum: dedublarea, proza rimată și ritmată, incursiunea în trecut și prezent, jocul de cuvinte, reflecția filozofică, scrisorile persane, definițiile, dictonul, comparațiile dezvoltate, interogațiile, exclamațiile retorice, oximoronul, scrierea pe net etc. Din multitudinea de motive enumerăm: lumina, ceața, gheața, Lenin, ușa neagră, dimineața, clipa, speranța etc.

Utilizând și timpurile verbale (prezent, imperfect, perfectul compus, viitorul), observăm ușurința glisării diferitelor registre de comunicare. Adevărată e numai armonia expresiei. Textul adevărat e fără orgoliul pudorii, răspunde direct fără strângere de inimă. Stilul este personal având ecouri soresciene și barbiene.

Încheiem, dar nu înainte de a relua exclamația retorică din carte: „Crezi că mă poți seduce! Liric parodiat, ludic umbrat de nemulțumiri, metafizic și tragic destituit profesoral!” și concluzia: „Cred că ești recuperabil... că te pot cumpăra și vinde să fii sclavul meu și să-l iubești pe Lenin”.

La alegeri, Iliescu fiind egal poporul, Manolescu egal elita intelectualilor și o parte din popor, Rațiu egal partidele antebelice, monarhia refuzată.

Și tot astfel, un alt canal povestind despre ieșirea de pe lista conducerii FSN a îndrăgitei poete Ana Blandiana, dar cu evoluția de acum și a dizidendei Doina Cornea.

Dacă s-ar fi primit, îmi spun eu astăzi, și desigur nu numai eu, ci toți profesorii, care cunoșteau, în perioada respectivă, nevoile reale ale părinților și ale copiilor lor, studenți, propunerile acestora, de ordinul „sacilor”. . . ca volum, trimise dinspre școli și universități, privind starea concretă a lucrurilor, poate nu s-ar fi pierdut în învălmășeala schimbărilor, noțiunea de „civism”.

Dar de ce să existe și astăzi, după o cultivare, de cel puțin șapte ani, a mentalităților noi, europene, în școli și societate, o cantonare, în consecințe negative, provenite, uneori, și din reformarea ambelor sisteme, în fond.

După ce s-au restabilit, într-un muzeu al victimelor, din timpul exagerarilor dictatoriale, atâtea adevăruri, după o presă liberă, în România cu reprezentanți ai civismului, și cu o conducere asemenea la Televiziunea publică, astăzi, gândim, că o nouă direcție ar fi bine să combată „noțiunea” aceea abominabilă de „capitalism securistic”, spusă, mai în glumă, mai în serios, de un poet român, pe un canal de Televiziune.

Tot aici se vorbea și de un parlament reprezentat de membri din diferite categorii de oameni, îndeosebi din clasa de mijloc, producătoare, onestă, cu demnitate și cu respect față de bunurile națiunii. Sau propunerea de a nu mai fi indiferenți la „disiparea membrilor națiunii în alte nații”, pe principiul politicianilor „numai să ne fie nouă bine”. Plus alte greșeli: lacune în conceperea legilor, și relațiile privilegiate ale liderilor de partide.

Exact despre eliminarea acestora și despre o nouă pedagogie a civismului, ce ar trebui să constituie o tribună în alegerile parlamentare, se discuta, când am voit să închid, destul de lămurită, știrile.

Dar surpriza, „pedagogia civismului” ar fi în mare suferință și în Europa, de aici retragerea acesteia într-un „intergubernalism”, respectiv o manieră de solidaritate a ieșirii din criză.

Deci o „direcție nouă” și la noi sau cantonarea în consecințele celor vechi? . . .

LUCREȚIUS VLADIMIR STAN

DICȚIONAR DE SIMBOLURI

(Mituri, vise, obiceiuri, gesturi, forme, figuri, culori, numere)

Jean Chevalier, Alain Gheerbrant și colaboratori de prestigiu – universitari – profesori, cercetători, psihoterapeuți, astrologi, teologi oferă cititorilor un dicționar mai puțin obișnuit, structurat în jurul unor obiecte și noțiuni eteroclite, legate între ele prin aceea că reprezintă ceva pentru cineva diferit de utilizarea sau de valoarea obișnuită a noțiunii sau a obiectului concret.

Cum de albul (culoarea albă), sau apa – banala apă – , pot însemna în același timp fast și nefast, viață și moarte, virtualitate și sfârșit, neprihănire și lințoliu / doliu; de ce s-au produs astfel de deraieri lexicale puteți afla din acest dicționar magic, care permite o mai bună înțelegere a operelor de artă și literare din lumea întreagă, dar și un început de pătrundere în noi universuri verosimile și magice, constituind și o ușă deschisă spre visări infinite, spre fantasme colective sau singulare; poate ajuta la decodarea tainelor profane și sacre.

Ne vom opri asupra semnificațiilor elementului „apă”. Acestea pot fi reduse la trei teme dominante: origine a vieții, mijloc de purificare, centru de regenerare – ce pot fi regăsite în cele mai vechi tradiții, ele formând combinații imaginare dintre cele mai variate, deși toate coerente.

Apele ca masă nediferențiată reprezintă infinitatea posibilităților: ele conțin tot ceea ce este virtual, tot ceea ce e primar, nu are încă formă, sămânță primordială, toate semnele unei dezvoltări viitoare, dar și toate amenințările de resorbție. A te cufunda în apă și a ieși din ea fără a te dizolva total, în afară de cazul în care este vorba de o moarte simbolică, înseamnă a te întoarce la origini, a-ți regăsi obârșia într-un imens rezervor de potențial, trăgând de acolo forțe noi; este o fază trecătoare de regresie și dezintegrare, de care depinde o fază progresivă de reintegrare și regenerare.

Rig-veda preamărește apele ca purtătoare ale vieții, forței și purității pe plan spiritual, cât și trupesc :

„Voi, Ape, care înviorați,

aduceți-ne forța,

măreția, bucuria, iluminarea...

Voi, Ape, dați leacului întreaga lui putere .

...Voi, Ape, luați cu voi orice păcat pe care l-am făcut

orice nedreptate pe care am făcut-o cuiva,

Orice jurământ strâmb pe care l-am rostit.”

(Veda v.137)

Variantele diferitelor culturi pe aceste teme esențiale ajută să înțelegem mai bine și să aducem dimensiunile comparabile și nuanțele acestei simbolistici a apei. În tradițiile ebraice și creștine, apa simbolizează mai întâi originea creației. Litera M(men) din ebraică simbolizează apa, care poate fi percepută: ea este mamă și matrice. Obârșie a toate câte sunt, ea este manifestarea transcendenței și de aceea trebuie considerată o hierofanie .

Cu toate acestea, apa ca de altfel toate simbolurile, poate fi considerată din două puncte de vedere diametral opuse, dar nicidecum ireductibile și această ambivalență se regăsește la toate nivelurile. Apa este generatoare de viață dar și de moarte, creatoare și distrugătoare .

În Biblie, puțurile din deșert, izvoarele din calea nomazilor sunt tot atâtea locuri de desfătare și încântare: aidoma locurilor sfinte, punctele unde se găsește apă au o importanță deosebită. Aici începe dragostea și se pun la cale căsătoriile, fără apă nomadul și nu numai el ar fi condamnat la moarte și ars de soarele deșertului; de aceea pământul biblic – Palestina – este un pământ cu torente și izvoare; dacă Dumnezeu aude ruga robului său, trimite o ploaie sau face să răsară în calea drumetului vreun puț, izvorât chiar din stâncă.

Legile ospitalității cer ca oaspetelui să i se ofere apă rece și ca gazda să-i spele picioarele pentru a se odihni. Vechiul Testament și alte cărți de căpătâi din alte religii preamăresc virtuțile apei. Noul Testament preia și folosește aceste precepte .

Domnul e asemuit cu o ploaie de primăvară (Osea 6,3), cu roua dăătoare de viață florilor (Osea 14, 6), cu apele limpezi de munte, cu torențele ce satură pământul. Cel drept este asemenea copacului sădit pe malul apelor curgătoare (Numeri 24,6); apa apare ca un semn al binecuvântării.

Orientalii au considerat apa mai întâi ca un semn și un simbol al binecuvântării: oare nu datorită apei dăinuie viața? Când profetește o nouă eră, Isaia spune: „izvoarele de apă vor curge în pustiu și ținutul cel însetat va fi izvor de apă(Isaia 35,6 – 7).

Apa a fost dată de Dumnezeu pământului, dar mai există și o altă apă, tainică, magică - este apa înțelepciunii care, atunci când a fost creată lumea – a chibzuit legea apelor și le-a statornicit făgaș (Geneza, Pilde, Ecleziast); înțeleptul este asemuit cu o fântână sau cu un izvor (vezi literatura noastră populară dar și cea cultă); Iisus, fiul lui Sirah, compară Tora (legea) cu înțelepciunea, căci din Tora se revarsă apa înțelepciunii. Părinții Bisericii cred că Duhul sfânt împarte harul înțelepciunii, deșertându-l în inimile însetate .

Iisus reia această simbolistică vorbind femeii din Samaria: „Cel care va bea din apa pe care i-o voi da eu, nu va mai înseta în veac, căci apa pe care i-o voi da eu se va face în el izvor de apă curgătoare spre viață veșnică”. (Ioan 4,14)

Apa, care în Vechiul Testament este, mai presus de toate, simbol al vieții, devine simbol al Duhului Sfânt în Noul Testament – Apocalipsa .

Iisus Hristos îi arată samaritencei că este Stăpânul apei vii (Ioan). El este izvorul: „dacă însetează cineva, să vină la mine și să bea” (idem, 7,37-38). Apa țâșnește din pieptul lui ca din stânca lui Moise, iar când e răstignit, din rana de lance îi curg apă și sânge. Apa vie vine de la Tatăl și se transmite prin Hristos-Dumnezeu, care s-a făcut Om, sau prin harul Sfântului Duh care, potrivit unui imn tradițional de Rusalii, este *fons vivus* (izvor de apă vie), *ignis caritatis* (focul iubirii) – dar al Atotputernicului. Apa dobândește, deci, un sens de eternitate, iar cel care bea, se împărtășește din nemurire (Ioan 4,13-14). Apa vie, apa vieții se prezintă și ca un simbol cosmogonic. Ea este poartă spre veșnicie tocmai pentru că purifică, vindecă și întinerește. Multe culte gravitează în jurul izvoarelor, - în orice loc de pelerinaj se află o sursă de apă . În Asia, ca peste tot

în lume, apa este forma substanțială a manifestării, origine a vieții și element al regenerării trupesti și spirituale, simbol al fertilității ca și al purității, înțelepciunii, harului și virtuții.

Apa este materia primă, dar și primară: textele hinduse precizează că la începuturi „totul era apă...”; un text taoist preciza: „Oul lumii este clocit la suprafața apelor”, iar în Geneza: „Sufiul sau Duhul lui Dumnezeu se poartă pe deasupra apelor”. În Vietnam se spune că apa cerului face orezul; din Islam până în Japonia, apa este considerată un mijloc de purificare rituală – taoiștii erau considerați stăpânii apei sacre. Pentru chinezi, apa înseamnă întoarcerea la starea primordială, embrionară (apă și foc). La popoarele germanice, primele pâraie ce se scurg primăvara de pe ghețurile veșnice sunt considerate strămoșii oricărei forme de viață, căci, înviorate de aerul sudului, ele se unesc pentru a forma un corp viu, cel al primului uriaș legendar Ymir, din care s-au născut ceilalți uriași și chiar zeii înșiși.

Apa este simbolul energiilor inconștiente, al puterilor nedesluite ale sufletului, al motivațiilor secrete și necunoscute, al vieții și morții, păstrând distincția între apele de suprafață și cele de adâncime.

Despre puterile miraculoase ale apei putem afla și dintr-o

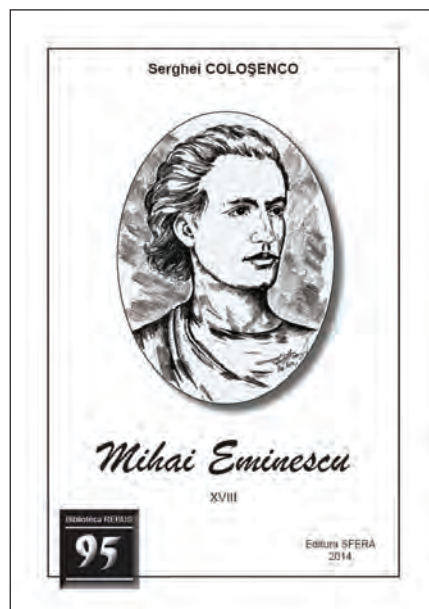
legendă indiană culeasă de scriitorul româno-canadian Constantin Clisu de la indienii din tribul Cri din Alberta - Canada. Legenda „Apa de stele” povestește despre o stea îndepărtată, care, urându-i-se să stea fără folos într-o lume rece și întunecată, s-a hotărât să coboare pe pământ. Ea nu știa, dar indienii știau, de la cine oare? – că în drumul ei spre pământ se va sfărâma în mii de bucăți. Cea mai frumoasă față din tribul Cri, Zori de Zi, rătăcind prin păduri, văzu multe lacuri strălucitoare ca stelele din înalțuri: erau cioburile din steaua căzută. Le-a adunat și le-a dat oamenilor să le poarte la gât ca podoabe. Cât timp au purtat la gât aceste medalioane de apă de stele, erau fericiți și puteau cunoaște faptele și întâmplările din lume, precum și curgerea Timpului. Într-un târziu, plictisindu-se, au aruncat perlele de apă de stele în foc – elementul pereche – și au plecat pe alte meleaguri unde au dus o viață grea, plină de suferințe. Bucățile de stea aruncate le-a adunat frumoasa Zori de Zi, înapoiindu-le lacurilor de unde fuseseră luate. A păstrat o singură bucată cu care a făcut Medicine Lake – un loc tămăduitor pentru oameni, animale și păsări.

Organic legat de acest element – apa este botezul, dar despre acesta într-un număr viitor.

SEMNAL

Revista de divertisment „Turburele” a intrat în al cincilea an de viață, ajungând deja la numărul 14. Și-a luat numele de la localitatea Turburea (Gorj), în care s-a retras părintele său, umoristul Nelu Vasile (NEVA). Publicația, care continuă să ne uimească prin vervă satirică și originalitate, are colaboratori misterioși, care își ascund identitatea din rațiuni...umoristice. Pe coperta 1, pentru a dovedi că râsul îi însoțește pe români pretutindeni, sunt prezentate reviste cu același profil, din Oltenia: „Constelații diamantine” (lunar electronic, cu două pagini de epigrame), „Lumea epigramei” (trimestrial realizat de Viorel Martin), „Jurnal de piftii” (Marian Dobreanu), „Ceașca de cafea” (în formatul „Biletelor de papagal”, realizată de George Drăghescu), 3 volume importante pentru aria tematică: „Epigramele gorjenilor de ieri și de azi” („cu un studiu critic și autocritic despre contribuția gorjenilor la propășirea epigramei”), „Gorjul umoristic” (cu „un istoric la zi al umorului gorjean”), „Antologie de umor electoral politicos” (Emil Ianuș și Nelu Vasile), precum și sora mai mare, cunoscuta publicație bărlădeană „Labirint” (variantă...hibernală, 20 de pagini alb-negru și color).

În primele pagini din „Turburele” sunt omagiați epigramiști celebri, precum Ion Căănăvoiu, Alexandru Calotescu-Neicu și Adrian Becherete. Chiar și paginile de enigmistică, realizate de...Vali Leneșu, Evelin Lașu, Lelia Venus, Lis Veleanu, N.V. Turbureanu, NEVA și Serghei Coloșenco, sunt ilustrate atât în antet cât și în subsol, cu definiții din „Dicționarul impertinent al limbii române” (autor, Mihai Frunză din Brăila) și din „Sclipiri de artificii” (Alexandru Hanganu, Brăila). Coperta 4 („Citește și dă mai departe”), prezintă ultimele apariții editoriale din segmentul umorului, lucrări binecuvântate de cititori pentru veselia, ironia și satira pe care le promovează.

Ziua Culturii Naționale și ziua de naștere a Luceafărului poeziei românești au fost sărbătorite de maestrul Serghei Coloșenco în felul în care ne-a obișnuit spiritul său inegalabil: apariția plachetei cu numărul 18, dedicate vieții și operei lui Mihai Eminescu. Liderul enigmisticii pregătește placheta cu numărul 100 din colecția sa de autor.

Revenind la „Mihai Eminescu XVIII” (Editura SFERA, 2014), mărturisim că nerăbdarea ne-a purtat creionul și guma spre mijlocul lucrării, încercându-ne puterea, mai întâi, cu îndrăgitele careuri „Și dacă...” și „Sara pe deal”. Toate producțiile te trimit, inevitabil, la „Opere complete”, întrucât implică informații nu numai despre poezii, ci și despre proza, publicistica și proiectele dramatice ale miracolului de la Ipotești.

Cei doi tehnoredactori, Constantin Romete și Bogdan Artene, își arată și de data asta, clasa ridicată, consfințind o echipă de profesioniști înzestrați cu har și inteligență.

Dacă cineva se va încumeta, vreodată, să scrie o istorie a enigmisticii românești, va trebui să scoată în evidență cultura și tenacitatea lui Sergiu, acest bulimic al rebusului, modest și lipsit de ambiția realizării sociale, cu o tinerețe sufletească neatinsă de convenții și fasoane. Un prieten al tuturor.

Elis. P.

EMIL NEAGU

DINICU GOLESCU, CĂRTURAR PRO-EUROPEAN

La sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea se simte necesitatea unor reforme structurale în Țările Române.

Încep să pătrundă ideile Revoluției Franceze de la 1789 și cele ale enciclopediștilor.

Revoluția lui Tudor Vladimirescu este un punct de convergență pentru nenumărate speranțe de înnoire.

În acest context se înscrie destinul unui cărturar ca Dinicu Golescu (născut în februarie 1777) având la rădăcini o întregă pleiadă de bani, hatmani, dregători iubitori de Țară.

Dinicu Golescu era un poliglot luminat, format la școlile din Sтамbul și preocupat de destinul sociocultural al românilor.

Refugiat la Brașov de teama turcilor, va înființa în 1822 o „Societate” politică și literară având un program de esență iluministă, care prevedea:

- reorganizarea instituțiilor țării;
- înlăturarea regimului fanariot;
- înființarea de școli și gazete în limba română;
- încurajarea traducerilor;
- înființarea unui teatru național.

Ca urmare a succesivelor sale călătorii în statele Europei apusene, în toamna anului 1826, la Buda, vede lumina tiparului „Însemnare a călătoriei mele...”, operă memorialistică și literară deopotrivă, cuprinzând un program generos de reforme pe care le supune astfel atenției contemporanilor săi.

Fin observator al realităților cu care intră în contact, Dinicu Golescu compară mereu „cu ochii minții” ceea ce vede, cu realitatea țării sale.

Ca om cu educație aleasă, în spirit iluminist, în 1826, la moșia sa de la Golești deschide o „școală slobodă obștească” unde pot merge „fiii nobleței, ai norodului și măcar și robi”.

Pentru uzul învățăceilor „făr’ de nici o plată” tipărește în același an (1826), la Buda, o culegere de pilde cu caracter filozofic, etic și istoric. Angajează apoi renumiți dascăli ca Aaron Florian și Ion Heliade Rădulescu.

Revenind la „Însemnare a călătoriei...”, merită actualizate câteva idei.

Într-o mică introducere „Către cititor”, autorul își motivează demersul.

Văzuse prin bibliotecile vizitate o serie de cărți de călătorie ale unor autori străini. Unele erau chiar despre țările românești.

Niciuna însă nu era scrisă de un autor român. De aceea Dinicu Golescu își motivează demersul.

„Dar cum puteam, ochi având să nu văz, văzînd să nu iau aminte, luînd aminte să nu aseamăn, asemănînd să nu judec binele și să nu pohtesc a-l face arătat compatrioților miei?”

Și adaugă: „...adunînd binele care din citiri de cărți bune și folositoare, care din călătorii, care din întîlniri și adunări cu oameni de neamuri luminate să-l împărtășim compatrioților noștri și să-l sădîm în pămîntul nostru spre rodire înmulțită...”

„Călătoria” lui Golescu începe cu orașul Brașov. Laudă buna ordine existentă și felul în care sașii știu să-și gospodărească satele și pămînturile.

Trecînd prin Făgăraș, Avrig, ajunge la Sibiu, unde e impresionat de biblioteca baronului Brukenthal și de colecția sa de tablouri.

Trecînd prin câteva orașele transilvane consemnează fugitiv impresii din Cluj și Oradea.

Detaliat se oprește asupra Pestei, orașul cel mai populat cu nobili maghiari.

La Buda îl impresionează podul de peste Dunăre ce leagă cele două orașe.

La Pojony – vechea capitală ungurească, asistă la încoronarea soției lui Francisc al II-lea.

Prețutindeni e „izbit” de ordinea ce domnește, de curățenie și de legile împărătești.

Satele din jurul Vienei se par mai vrednice de laudă decît orașele de pe la noi: „...căci acele sate au teatre, dohtori, gerahi (chirurgi), spițeri, școale, preoți vrednici de preoție, și toate săvîrșite prin îngrijirea stăpînirii”.

Viena e copleșitoare prin muzeul de științe naturale, clădiri, teatre, statui, școli, fabrici, poștă, orfeline, spitale.

Toate sunt puse pe seama milosteniei lui Iosiv al II-lea.

În paralel (revenind la realitățile de acasă), critică trîndăvia preoților, pe cei ce administrează averile mănăstirești. Călugării sunt o pradă asupra bieteii țări. Deci trebuie o schimbare: „Vreme este, fraților, de a se da bună orînduială întîi la chirosul bisericesc, căci nesuferit lucru este de (a) vedea cineva și preoți prin cîrciumi, îmbrăcați în cămăși numai, și cu opinci, cu carăle la tîrgul de afară, cu chereștie de vînzare și cărînd nisip și cărămidă fără nici o știință de datoriile legii...”

Revine cărturarul, spunînd că banii trebuie folosiți pentru educație.

„Însemnările” autorului ne poartă în continuare pe drumurile Italiei, Elveției, Germaniei.

Peste tot îl impresionează parcurile, clădirile, teatrele, drumurile, ogoarele și oamenii.

Realitățile Valahiei îl „cutremură”.

Bucureștiul, cu „norod peste o sută de mii, are un teatru cu spectatori” abia 100 de oameni, pentru că „în naționalul românesc vorbesc în teatru limba nemțească, parcă ar fi silit acest norod de a ști toți limba nemțească”.

Motivația tragică a stării românilor se regăsește la cronicari, dar și la Nicolae Filimon („Ciocoi vechi și noi”).

Toate sunt puse pe seama milosteniei lui Iosiv al II-lea.

„O, să cutremură mintea omului cînd îș(i) va aduce aminte că făptura dumnezeirii, omenirea, frații noștri, au fost cîte 10 așternuți pe pămînt cu ochii în soare și o bîrnă mare și grea pusă pe pîntecele lor, ca mușcîndu-i muștele și țânțarii, nici să poată a se feri...”

În scene apocaliptice evocă starea țaranului român: „Alți creștini, tot pentru dare de bani au fost spînzurați cu capu în jos și alții iarăși și închiși în coșare de vite, unde le-au dat fum și alte multe asemenea pedepsi”.

Tabloul satului românesc cu „odăi în pămînt, ce le zic bordeie” vizitate doar de trimișii stăpînirii „spre împlinire de bani” devine halucinant.

Mult mai tîrziu, Duiliu Zamfirescu în „Romanul Comăneștenilor” face distincția între „ciocoi” și boierii de neam.

Un asemenea boier (și toți din neamul lui) a fost Dinicu Golescu, boier cu ișlic și anterior, prealumina și pro-european.

Notă: Toate citatele din acest text sunt din Dinicu Golescu - „Însemnare a călătoriei mele”, Editura Pentru Literatură, București, 1964.

MIOARA POPA

CLAUDIA MATEI: CĂLINESCU ȘI ITALIA

Claudia Matei, doctor în filologie, cercetător științific superior la Institutul de Filologie al Academiei de Științe a Moldovei, este autoarea mai multor studii și articole consacrate literaturii române contemporane apărute în *Revista de lingvistică și Știința literară*, *Intertext*, *Psihologia* ș.a.

Precizie, competență, probitate - iată etimonul spiritual „de care vorbea Leo Spitzer” - etimon ce imprimă coerență unui studiu comparatist, nu numai în raport cu literatura, estetica și filozofia italiană dar și cu istoriografia, teoria și critica literară, estetica sau filozofia creației.

„În câmpul atenției intră, prin urmare, modelele care conturează de fapt harta spiritual-culturală a Europei: cel german, francez, englez, spaniol” (Acad. Mihai Cimpoi).

Un astfel de model, care completează această hartă spiritual-culturală a Europei, este și G. Călinescu, personalitatea complexă, care, printr-o frază convingătoare sintetizează memorabil relația sa cu Italia: „Iubesc Italia cu aprindere, Italia este, în ordinea spiritului, întâia mea țară”.

Pornind de aici, autoarea își gândește studiul pe mai multe compartimente: Călinescu și călinescianismul; formația italiană a lui George Călinescu, concepțiile estetice ale lui G. Călinescu în context românesc și italian; G. Călinescu - cercetător al culturii și literaturii italiene; raportări la cultura și literatura italiană în opera lui G. Călinescu, întreprinzând „laborioase cercetări” în creația lui Călinescu ca istoric și critic literar, ca poet, prozator și dramaturg.

În „Vremea” din 2 iulie 1944, G. Călinescu scria: „Eu sunt un clasic, domnule, profesez idei eline, nu sunt singuratic. Mă izolez de cercurile de intelectuali ai profesiei mele, iar locul de ascundere este imensa mulțime anonimă a secolului meu”.

În capitolul „Formația italiană a lui G. Călinescu”, Claudia Matei își începe demersul prin a întări ideea că G. Călinescu a fost un om care s-a construit singur, tenace, după un model clasic, cu eforturi de voință, năzuind permanent către valorile majore, către climatul olimpic, o personalitate care a refuzat să-și facă un portret în oglindă, un om cu o mare admirație pentru marii artiști de altădată care nu-și semnau operele, pentru poeții care n-au publicat în viață și n-au bănuț soarta lor viitoare, poate pentru templele și catedralele ale căror arhitect e necunoscut. „Dacă am ales pe Creangă ca obiect de studiu, este fiindcă am văzut în el un tip de autor quasianonim, clasic, trăind literar din aforismul folcloric”.

Claudia Matei se oprește cu insistență asupra colaborării lui Călinescu cu revista „Roma”. După ce trăise în atmosfera culturii italiene, adică respirase alt aer, așa cum pretinde că face fiecare istoric literar autentic, el se va ocupa de pregătirea și elaborarea marilor opere dedicate literaturii române: „Viața lui Mihai Eminescu”, „Opera lui Mihai Eminescu”, „Viața lui Ion Creangă”, „Principii de estetică”, „Istoria literaturii române de la origini până în prezent”. Interesul marelui critic literar pentru literatura italiană nu se limitează la „exercițiile din revista „Roma”. În capitolul despre Călinescu, cercetător al culturii și literaturii italiene, spune autoarea, „am elucidat zonele de interes ale criticului literar, subliniind contribuția lui în cazul fiecărui autor în parte”.

Ceea ce oferă G. Călinescu literaturii române după eliberare, inaugurează o nouă tradiție în proza românească,

oglundind problematica intelectualului într-o nouă perioadă, cea a procesului de descompunere a aristocrației. Claudia Matei descoperă în G. Călinescu un inadptabil de o altă factură, la un alt nivel, un inadptabil care nu se consideră o epavă, nu iese zdrobit din luptă, în fața căruia nu se pune problema de a alege între sinucidere și resemnare (*Bietul Ioanide*), un inadptabil despre care nu putem spune că are o situație materială precară sau este un ratat pe plan erotic. Și atunci, de ce un inadptabil? Fiindcă, în pofida vieții sale confortabile, a prestigiului său social, a succeselor sale amoroase, trăiește cu intensitate teama de a nu se putea realiza ca artist. O adevărată confruntare cu realitățile epocii, care spulberă orice iluzii cu privire la posibilitatea intelectualului de a se adapta noii orânduiri, intelectuali, „pietrificați de cultură”. El nu vede în cultură un depozitar de cunoștințe, o bibliotecă sau un muzeu, ci un laborator în care se elaborează idei și opere, un efort continuu de cunoaștere a lumii și de realizare a frumosului. „În România n-avem meșteri florentini, nici spații murale somptuoase, expuse soarelui arzător. Rezultatul e trivial. Climatul nostru reclamă ușor, pe un zid zdravăn, gros, fără fisură. Ia privește ce candoare, ce naivitate!”

Și Claudia Matei subliniază „comentariile arhitectului care evocă spațiul arhitectonic italian sau grecesc și meșterii constructori florentini... Alteori, autorul plasează în replica vreunui personaj episodice informații de istorie a culturii italiene”...

Și în „Scrinul negru”, Claudia Matei descoperă pe același G. Călinescu care conturează portretul unui personaj de o reală finețe psihologică, un clasicist entuziast de materia pe care o posedă - cele mai subtile amănunte ale ei, cum e Suflețel. Un serios profesor de beton armat, capabil să creeze o școală, stârnind admirația studenților. Mania sa de colecționar apare ca reversul unor calități indiscutabile, iar finalul romanului „ne transpune din nou într-o Renaștere posibil italică a arhitecturii.”

G. Călinescu, poetul, cântă geneza materiei, dialectica ei nesfârșită, pe când G. Călinescu prozatorul e preocupat de metamorfoza prin care trece ființa umană, înfățișând omul în toate vârstele sale și, de fiecare dată, în altă ipostază, fiecare vârstă generând dramele ei. G. Călinescu - dramaturgul „dă expresii unei alte teorii, prezentă și aceasta în întreaga sa operă artistică, aceea a artei ca joc gratuit al imaginației”.

În dramaturgie, Claudia Matei surprinde la Călinescu același Ioanide în ipostaza lui Sun, „lipsit de slăbiciuni umane, transferat, prin gesturile ritualizate, într-o abstracțiune, comparabil, ca imagine, cu mult iubita de autor, ipostază a unui „Machiavel”, oficiind printre cărți și manuscrise”.

G. Călinescu este prezentat prin caracterul său vizionar, preocupat nu de ceea ce este efemer, ci căutând totdeauna esența, permanențele, iar modalitățile sunt dintre cele mai variate: dialogul spiritual de factură socratică, aforismul, portretul moral și confesiunea lirică, simpla notație și pamfletul, evocarea și descripția. „Sistemul critic călinescian este unic și inimitabil. Epigonismul nu este posibil”.

Legat de poezia călinesciană, Claudia Matei va scoate în evidență „detaliile italiene”, deoarece Călinescu oferă adesea și ne oferă spectacole, poezie spectacol, dese incursiuni în lumea

lui Orfeu: „Adorm cântând în vise stihuri miraculoase, trei genii mă păzesc cu săbiile scoase”.

Artist de factură clasică, el consideră cât se poate de firesc să se refere la miturile și operele întruchipând strălucit atitudinile fundamentale ale omului: „Am învățat anume saluturi monahale/ De l'Alighieri Dante/ ... Îți voi cânta preludii pe clavicordii sumbre/ Din Haendel și din Bach/ ... Am comentat adânc pe marele Petrarca/ Și pe bătrânul Goethe” (*Epitalam*).

În poezie, deseori, G. Călinescu se recomandă ca cel mai mare poet „al lucrurilor din casă”, al mobilelor masive, lustruite de ani, roase de carii, al vechilor lăzi de zestre, al fotoliilor adânci îmbrăcate în atlas, al bibliotecilor ticsite de cărți. Asemeni elementelor naturii, aceste obiecte alcătuiesc decorul său intim, îi comunică, în limbajul lor criptic, multe din tainele existenței omenești. Și Claudia Matei subliniază: „Primul ciclu al volumului, „Lauda materiei” cuprinde, în cele două părți ale sale, expresia unui sentiment profund poetic, acela al mândriei, al zidirii cu ochi etern ingenuu lumea și făptuirile sale”.

În poezia „Melodii”, pendula, patul, scrinul, oglinda sunt însuflețite pentru a dezvălui ceea ce este specific primei vârste: „Tavanul se urca prea sus. Pe geamuri/ se zugrăvea molateca

furtună/ a arborilor și vedeam cum tună/ măreț globul de ceas izbit de ramuri”.

Autoarea surprinde uluirea cu care copiii privesc universul, setea lor de armonie cu acesta, capacitatea lor de a visa, de a construi din nimic lumi: „Lumea suna frumos, Făceam țambal/ din lingurițe, tăvi, pahare, cești/Pluteam în melodii cu cozi de pește/Verzi, diafani, prin apa unui bal”.

De observat că G. Călinescu își construiește ultimul său roman, „Scrinul negru”, pe o idee politică, folosind ca motiv central un scrin negru, depozitarul scrisorilor de amor ale personajului principal.

„Și aici referiri la spațiul cultural italic sunt strecurate cu finețe, fără emfaza academică din „Cartea nunții”, roman construit după rețetă! Roman ce reprezintă un Ioanide aflat în faza „maturității extreme”, îndrăgostit și meditând de astă dată la iubire nu ca la un exercițiu erotic, „superficie” senzuală, ci ca la un sentiment fundamental uman”.

Claudia Matei se descoperă și aici „într-o Renaștere posibil italică a arhitecturii. Ne dă una din cheile personajului Ioanide, singurul care înțelege ce se petrece cu Hagienuș care „se credea acum pasărea Phoenix Nenorocitul și-a dat foc cu alcool. Mă întreb de ce? Ca să renască din propria-i cenușă”.

ANIVERSĂRI BÂRLĂDENE

Luni, 31 martie 2014, la Casa Națională „Stroe S. Belloescu” a avut loc un eveniment deosebit pentru urbea Bârladului.

Din inițiativa lăudabilă a conducerii Casei Naționale și a Primăriei au fost sărbătorite câteva dintre personalitățile Bârladului născute în perioada 1 ianuarie – 31 martie, urmând ca, lunar, până la sfârșitul anului, să fie omagiați cei în drept.

Festivitatea, la care a participat și primarul orașului, ing. Constantin Constantinescu, a fost deschisă de directoarea Casei Naționale, Cristina Vizitiu, continuată de scriitorul Marian Constandache. Au urmat, în ordine, sărbătoriții, cărora li s-au evidențiat meritele pe tărâm cultural. Elena Popoiu, profesoară de limba franceză, a înființat în cadrul „Academiei Bârlădene” Departamentul de francofilie, prof. Gheorghe Gherghe, autor de monografii ale unor comune și biserici din județ, cofondator al Academiei rurale „Elanul”, Gheorghe Clapa, istoricul ce și-a pus amprenta în scrierile sale relevând oamenii de seamă ai județului, Serghei Coloșenco, director al Editurii „Sfera”, redactor-șef al revistelor „Academia bârlădeană” și „Labirint”, rebusist prolific, care a donat Casei Naționale multe titluri din creația sa și a vorbit despre Nichita Stănescu (în acea zi împlinindu-se 81 de ani de la nașterea poetului „Necuvintelor”), prof. Vasile Țugulea, matematicianul de elită, prof. Marcel Proca, profesor de istorie și harnic publicist, și prof. Mihai Luca, marele absent. Primarul orașului le-a oferit câte o Diplomă de excelență, flori și... îmbrățișări.

În partea a doua a manifestării, poetul Petruș Andrei a vorbit despre Nichita Stănescu, prezentând câteva titluri din edițiile poetului, Dumitru Olaru a recitat o poezie proprie, iar cant-autorul Mihai Gheciu a încântat auditoriul cu câteva melodii cunoscute, două din ele fiind din repertoriul lui Valeriu Penișoară, iar una, în primă audiție, pe versuri de Petruș Andrei, „Idilă”.

S-au dat autografe și s-au făcut fotografii, din care reproducem pe cea făcută de d-na Andreea Hanganu.

G. Coșeriu

De la stânga la dreapta:
Mihai Gheciu, Petruș Andrei,
Serghei Coloșenco, Cristina
Vizitiu și Livia Andrei.

ELENA POPOIU

ELENA MONU: *FAMILIA KOSTAKI.* *STUDII, MEMORII, DOCUMENTE*

Noi file de cronică

Ne oprim, din nou, asupra acestui nume de ilustră familie boierească din Moldova, intrat de ani buni în mentalul nostru, grație doamnei profesoare Elena Monu. Fără a avea rădăcini adânci în solul tutovean, cunoscută și apreciată noastră concitadină s-a legat pe viață de Bârlad și de oamenii lui de ieri și de azi; de cei de ieri mai mult decât de cei de azi, după ce, ani în șir, a cercetat locurile – case, biserici, străzi, cartiere, sate din zonă, vechi conace și domenii boierești, pomelnice, cimitire, inscripții de pe lespezi funerare – pentru ca, mai apoi, temeinic documentată și definitiv împătimită de atâtea „trecute vieți de doamne, domnițe”... și domni, să devină genealogist: să adune continuu informații, să compare ori să confrunte surse, să caute martori și mărturii, să deslușească în hățșuri de date și documente pe cele cu temei, conștientă că adevărul și legenda sunt adesea greu de deosebit, că multe piste pot fi îndoielnice, multe surse – controversate; dar și că o literă, un cuvânt, un nume, o dată sau un document în sfârșit aduse la lumină reprezintă o izbândă, un impuls de a continua, un nou argument pentru a face din cercetarea genealogică o pasiune, un scop în viață.

Înțelegem mai bine toate acestea deschizând cea de-a doua carte semnată de Elena Monu și închinată Costăcheștilor. Ne întâmpină, pe coperta elegantului volum, un mănunchi de 11 chipuri în medalion împrejmuit un al doisprezecelea, central, în care îl recunoaștem pe cel mai de seamă reprezentant al „dinastiei”: Manolache Costache Epureanu.

Ce aduce nou acest volum ne anunță subtitlul: *Studii, memorii, documente*, descoperite de cercetătoarea devenită cronicar al unei familii cu alambicate încrengături și cu un parcurs zbuciumat, început în secolul al XVII-lea. În 1621, este atestat un preot Ioan din Epureni, de la al cărui fiu, sulgerul Costache, cu cei trei copii ai lui, Antiohie, Gavril (Gavriliță) și Tudosia, pornește – prin preschimbarea prenumelui în nume de familie – istoria Costăcheștilor. Cum toate se leagă, iar pentru Elena Monu conexiunile sunt o neconținută provocare, aflăm că Antiohie a avut drept soață pe Alexandra, fiica cronicarului Grigore Ureche și că, ei neavând urmași, filiația Costache a fost asigurată de Gavriliță (?1620 – 1687), despre care autoarea ne spune că a fost atât de influent în epocă încât

„Ion Neculce i-a numit Gavrilițești pe fiii și nepoții marelui vornic al Țării de Jos”. Mai aflăm, din capitolul introductiv, că din numeroșii Costăchești s-au desprins nu mai puțin de șase ramuri: Negel, Lupu Costache, Venin, Lățescu, Epureanu și Talpan. Iar în interiorul fiecăreia, câte ramificații, câte arborescențe aparent de nedescălcit! Știu, din mărturisirile autoarei, precum și din constatările personale, ce grad de solicitare, ce resurse de energie sunt puse în joc; cât efort de memorie – o memorie mereu antrenată și pusă la încercare – câtă migală, câtă perseverență și acribie sunt necesare; cât curaj de a nu abandona, câtă inspirație, intuiție și, nu în ultimul rând, câtă probitate!

Cel dintâi arbore genealogic al familiei Costache, având ca punct de pornire pe un anume Boldur, vornic al lui Ștefan cel Mare, a fost întocmit în 1842. Un astfel de arbore a dedicat Elena Monu ramurii Costache Talpan. Două capitole ale volumului sunt consacrate unor importante descoperiri personale: Pomelnicele de la Obârșeni și de la Ciortolom. Comandat de Lupu G. Costache, bunicul lui Constantin,

Pomelnicul-triptic de la Obârșeni-Vinderei este pe drept cuvânt considerat o expresie a conștiinței de neam și un izvor genealogic, cu semnificații nu doar pentru familia Costache ci și pentru familiile înrudite, purtând nume cunoscute, precum Cantacuzino, Rosetti, Palade, Balș, Racoviță, Miclescu, Costin, Sturdza, Catargiu. Cât despre Pomelnicul familiei Costache găsit în altarul bisericii din Ciortolom, sfințită în septembrie 1856, acesta cuprinde 42 de nume înscrise la *vii* și 45 la *morți*: tocmai pentru a le descifra și a identifica personajele a elaborat autoarea tabelul genealogic susmenționat. Pentru un cercetător genealogist, este una dintre întreprinderile cele mai laborioase, mai riscante și mai pline de răspundere. Spre a ne face o idee despre dificultățile cu care se confruntă, redăm câteva detalii extrase din capitolul IV consacrat Pomelnicului de la Ciortolom. Primul nume pe lista *viilor* este al lui Lupu (1851 – 1927), fiul cel mare al lui Constantin C. Costache: părinții săi, Constantin și Elena (născută Costache Pătrășcanu) au avut nu mai puțin de 21 (!) de copii, dintre care au trăit 12 – toți menționați în Pomelnic, 9 la *vii*, 3 la *morți* – acestora alăturându-li-se numele soților / soțiilor și ale copiilor! Să

amintim și că, în numele tradiției, în multe familii boierești erau folosite mereu aceleași prenume, uneori, pentru diferențiere, nefiind de ajuns nici dublarea prenumelor, nici inițiala tatălui. Autoarea a avut de ordonat cronologic datele de naștere – cele cunoscute – ale unora dintre nepoții lui Constantin C. Costache: Grigore Gafencu (n.1892), sora sa, Elena (n.1893), Eliza Gavril Costache (n. 1904), Gheorghe Matei Costache (n.1906); a comparat, apoi, data de naștere a ultimului născut, Gheorghe, cu a vărului său primar, neînregistrat în Pomelnic, Eduard Ressel (n.1908), deducând astfel că Pomelnicul a fost refăcut în intervalul 1906 – prima jumătate a anului 1908.

Referitor la ramura formată din descendenții lui Constantin Costache, Elena Monu ține să evidențieze vocația culturală a neamului. Astfel, Lupu C. Costaky l-a sprijinit pe Stroe Belloescu în fondarea Casei Naționale și tot el l-a susținut material pe Alexandru Vlașu în anii 1916 –1918, când scriitorul era refugiat în Bârlad; mai aflăm că Lupu Costaky participa la reuniunile Academiei Bârlădene și la seratele literare organizate de Elena Th. Emandi, fiica lui Nicu Gane, iar, după război, unele reuniuni „academice” s-au ținut în conacul lui Lupu de la Dealul Mare (demolat în 1960), în cel al lui Gavril C. Costache de la Gura Tunelului Talașmani (distrus după cutremurul din 1940), al familiei Udrea de la Mireni-Tutova.

Cronică de familie și tablou de epocă, acest al doilea volum al autoarei oferă cititorului un material ilustrativ la fel de bogat ca și cel dintâi, cu imagini, multe inedite, care au meritul de a restitui patina și parfumul unei epoci revolute, de

a da chip unor personalități uitate ori necunoscute – coborând înspre noi din vremuri de poveste – de a oferi, parcă, materialitate și a însufleți case, monumente, scene de familie, instantanee de grup, pagini de documente, scrisori, acte. Una dintre preferatele mele este o fotografie de familie de la ultima reuniune a descendenților lui Constantin Costache, care a avut loc la București, în 1938. O alta o înfățișează pe Ileana, frumoasa fiică a lui Nicolae Lupu Costache și a Floricăi născută Rosetti, îmbrăcată în rochie de mireasă, în salonul casei părințești din București; distingem în fundal stânga, portretul lui Constantin Lupu Kostaki, primul Talpan, iar, sub tablou, stema Costăcheștilor (reprodusă și pe coperta a IV-a a volumului). Aș alege, de asemenea, paginile reproduse din jurnalul Mariei Magdalena Exarhu, purtând titlul „Povestea unei cucoane betrane”, jurnal redat în ultimul capitol al volumului, document prețios ca mărturie istorică, care ar interesa și specialiști în psihocritică literară sau intertextualitate.

Am scris aceste impresii ca mărturie a unei experiențe de lectură, însoțită de o atentă și privilegiată observare a șantierului acestui volum de istorie, aflat atunci în fază terminală: a fost, pentru mine, un nou exercițiu de admirație. Am înțeles o dată mai mult că, atâta vreme cât vor exista cercetători având pasiunea, tenacitatea, viziunea, talentul cu care Elena Monu a fost dăruită – daruri pe care le-a nutrit și rafinat în ani lungi de cercetare – putem avea certitudinea că o parte însemnată a istoriei acestor locuri nu va cădea în nedreaptă uitare.

C. D. ZELETIN

Cartea doamnei profesoare Elena Monu vine să adâncească din punct de vedere istoric și genealogic cercetarea privitoare la cunoașterea uneia dintre cele mai importante familii din Moldova: familia Kostaki. Această familie coboară din timpuri străvechi, de pe vremea domniei lui Sas, fiul lui Dragoș-Vodă și, după ce a dat țării figuri luminoase de patrioți, prelați, cărturari, muzicieni, eroi, oameni politici, diplomați, a strălucit prin figura lui Manolache Kostaki Epureanu. Din nefericire, personalitatea sa este uitată de posteritate într-un mod nedrept, dacă ne raportăm la inteligența sa fascinantă, la diplomația lui și, mai ales, la viziunea lui politică. Dacă a fost unul din stâlpii Unirii Principatelor și prieten al lui Al. I. Cuza, tot la fel a fost președintele Constituantei, ministru în mai multe rânduri și președinte al Consiliului de Miniștri sub domnitorul Carol I.

Elena Monu, completând bigrafia lui cu date inedite, atrage atenția și întărește aducerea aminte a personalității lui excepționale. Dacă ar fi singurul fapt prietenia lui Mihai Eminescu, care-l iubea și care vedea în el matricea tipului de român salvator al țării sale, încă ar fi de ajuns. Dar nu e vorba numai de atât. În optica lui conservatoare, el a venit cu un lucru nou: pulsiunea liberală în fluxul gândirii de tip conservator. Puțini au înțeles acest lucru; posteritatea însă i-a confirmat viziunea deoarece, în toate democrațiile moderne, partidele politice, de stânga sau de dreapta, au în ele un element liberal.

În fine, cartea doamnei profesoare Elena Monu e importantă și pentru cultura bârlădeană, deoarece familia Kostaki a reprezentat, secole întregi, un ax în jurul căruia se organizau sentimentul, fapta și eroismul românesc al ținuturilor tutovene. O felicit din toată inima, laud vrednicia ei, puterea de muncă și devoțiunea ei pentru Academia Bârlădeană.

DIN VIAȚA ACADEMIEI

- urmare din pagina 1 -

Duminică, 23 februarie 2014, ora 11, la sediul Academiei Bârlădene, un public atent a urmărit conferința *Bestiarul mitologic românesc*, a doua din ciclul *Mitologia românească*, propus și susținut de prof. Roxana Galan. Au avut intervenții domnii Gheorghe Gherghe și Petruș Andrei. La capitolul organizatoric, Elena Monu a informat publicul despre manifestările din lunile martie-aprilie 2014, între care proiectul inițiat de Centrul Cultural „George Apostu” din Bacău, prin președintele său, domnul Gheorghe Popa, care a semnat cu președintele Academiei Bârlădene un protocol de colaborare ; documentul prevede organizarea la Bârlad, pe 24 aprilie a. c. , a unei ședințe de lectură publică susținută de scriitorul Cătălin Dorian Florescu.

Duminică, 23 martie 2014, ora 11.30, în Sala Teatrului, Academia Bârlădeană, prin Departamentul de specialitate, a dedicat, ca în fiecare an, o manifestare Zilelor Francofoniei, având ca parteneri: Colegiul „Gh. Roșca Codreanu”, Casa Națională „Stroe S. Belloescu”, Teatrul „V. I. Popa”, Primăria și Consiliul Municipal Bârlad.

În deschiderea spectacolului *Sărbătoarea Francofoniei la Bârlad*, prof. Elena Popoiu, care a inițiat și organizat manifestarea, i-a salutat pe cei peste două sute de spectatori, în bună parte fideli francofili, și a reamintit faptul că limba și cultura franceză sunt, în continuare, cultivate și onorate la Bârlad. Sânziana Goga, elevă în clasa a XII-a la Colegiul „Gh. Roșca Codreanu”, a prezentat filmul *Francofonia, astăzi*, un succinct dar convingător istoric al Francofoniei în lume și la noi. A urmat, ca invitat special, Clubul „Micul Talent”, cu un mini recital de cântec francez. Punctul forte al serbării l-a constituit, desigur, renumita corală vasluiană *Fantasia*, dirijată de prof. Vasile Negură, invitata de onoare a evenimentului, care a încântat publicul cu un cuprinzător periplu muzical româno-francez intitulat *De la Coloana Infinitului la Turnul Eiffel*, avându-l drept ghid pe prof. Sorin Popoiu. În foaierea teatrului, Biblioteca „Stroe S. Belloescu” și Librăria Dacri au invitat publicul la un atractiv stand de carte francofonă.

Marti, 25 martie 2014, începând cu **ora 11.30**, în curtea Bisericii „Sf. Nicolae” din satul Obârșeni-Vinderei, s-a desfășurat un eveniment special, prilejuit de împlinirea a 250 de ani de la sfințirea lăcașului, la 25 martie 1764, ctitorie a banului Lupu Costachi. Inițiativa Elenei Monu s-a putut materializa prin contribuția Consiliului local și a Primăriei comunei Vinderei. La manifestarea, de un tip rar în vremurile noastre, au participat doamna Mihaela Despina Demetrescu și domnul George Kostaki, descendenți direcți ai ctitorului. În fața unui public de circa o sută de persoane, incluzând și elevi, preotul Ștefan Vârlan a oficiat slujba de pomenire a ctitorului. În continuare, profund emoționată, Elena Monu, reprezentantă a Academiei Bârlădene și, în egală măsură, istoric al neamului boieresc Costaki, a evocat personalitatea banului Lupu Costachi (? 1720 - ? 1790), care a îndeplinit funcții importante în Sfatul Domnesc al Moldovei, ultima fiind aceea de mare vornic al Țării de Jos, cu reședința la Bârlad. În expunerea sa, Elena Monu a subliniat că acest edificiu religios, construit drept capelă de familie în incinta curții boierești (casa se afla în apropiere), a fost folosit de la început ca biserică parohială, satul neavând lăcaș de cult. Publicul a mai

aflat că, în anul 1923, această minunată construcție din lemn, cu un Pomelnic-triptic și picturi realizate de Dima zugrav, a fost înscrisă de către Iacob Antonovici, episcopul Hușilor, pe lista monumentelor istorice ale României. A urmat, în ordine, alocuțiunile domnilor Viorel Neagu, primarul comunei, Gheorghe Balan, profesor, reprezentant al Consiliului local, Corneliu Bichineț, vice-președintele Consiliului Județean și cele ale doamnei Mihaela Despina Demetrescu și domnului George Costaki.

PETRUȘ ANDREI**Urma zborului**

Din prăpastia adâncă
Unde patima mă-mpinge,
Doamne, aripi mai dă-mi încă
Să pot cerul nalt atinge.

Învățându-mă cu zborul,
N-am să mai pășesc în tină
Și ușor, precum cocorul,
Voi vâsli înspre lumină.

De pe-un țărm ciudat de mare,
Într-o altă primăvară,
Se va înălța în zare
Pana mea din călimară.

Nu-mi mai fac planuri...

Nu-mi mai fac planuri, soarta mi le face,
M-am învățat să nu-mi mai fac nici visuri,
Nici idealuri dar nici compromisuri,
Astfel, cu mine eu trăiesc în pace.

Renunț la-nchipuite paradisuri
Și demonul ambițiilor tace
Iar eu nu fac decât ceea ce-mi place
Și jalea nu m-aruncă în abisuri.

Când înserarea din văzduh se lasă
Nici cu arcanul nu mă scoți din casă,
M-am logodit de-acuma cu urâtul.

Dar dragostea vrea musai să mă vadă,
Mi-a spus-o unul întâlnit pe stradă:
„Iubirea-ai zis?” Și-alerg mai să-mi rup gâtul...

Vis

Ca sedentar, visez că sunt hoinar,
Ca vagabond visez și eu o casă,
Să stau într-un hamac supt un umbrar
Și c-un pahar de-ambrozie pe masă.

Pe urmă iarăși aş porni cu-avânt
Și mi-aş urma cărarea sau poteca,
Un Hermes cu aripi și tălpi de vânt
Sau pelerin călătorind spre Mecca.

Și-aş da mereu realul pe un vis
Iar după ce termin cu hoinăreala
Să mă întorc la masa mea de scris
Că-n călimări s-o fi uscat cerneala.

Teroarea nopții

Iar vine seara
peste o tristețe
și mintea mea
refuză să învețe
cu sânguințele
din tinerețe;

nici inspirația
nu vrea să vină
că fuge de
motorul de mașină
și fum înecăcios
de motorină;

iar muza nu-mi
aduce nici cafeaua
că, la vecin,
iar latră-a lup
cățeaua
și-n discotecă
bubuie manea;

o noapte albă
iar cu insomnie
și-n față
coala albă de hârtie
și mâna care
nu mai vrea să scrie.

LUMINIȚA COJOACĂ**DORUL AȘTEPTĂRII**

S-așează îngerii la umbră
Pofta de mâncare să nu-i ocolească,
Izvorul de carne să curgă
Și rosturile așezării să se vadă.
În cimitir să nu dezlegați câinii,
Vorbele par mai sărace ca de obicei,
Pofta de mâncare a îngerilor trece cu păcate.

Oamenii nu au voie să strige,
Nici apă nu au de unde să ceară.
Cortina se ridică în aer cu aplauze,
Rodiile se întorc în carne,
Rădăcinile se fac de rouă dimineața,
Rostul s-adăpostește fără lumânare.
Dorul de candelă apasă
Și soarele cheamă prietenos,
Hotarele nu se așează fără rostul știut,
Carnea să o tragă mai aproape.

www.academiabarladeana.ro / e-mail: academic@academiabarladeana.ro

Academia Bârlădeană

Revistă editată de Societatea literar-culturală Academia Bârlădeană.

Anul XXI, nr. 1(54), martie 2014, Bârlad, Bd. Republicii nr. 235.

Cont: RO10RNCB0260003275640001 - BCR Bârlad.

Colectivul redacțional: Serghei Coloșenco (redactor șef),
Ritta Mintiade, Bogdan Artene, Florian Pricop,
Elena Popoiu, Eliza Artene, Constantin Romete.

*

Tipărit la S.C. IRIMPEX S.R.L. Bârlad (Tel./Fax: 0335 425302)

Manuscrisele trimise pe adresa
redacției se publică în ordinea
necesităților redacționale.
Materialele nepublicate nu se
restituie.

Răspunderea pentru conținutul
articolelor publicate
aparține autorilor.